

**Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Εγκληματικότητα και την
Καταπολέμηση των Ναρκωτικών και Εξαρτησιογόνων Ουσιών για το θέμα που
τιτλοφορείται «Το πρόβλημα της διάδοσης παιδικού πορνογραφικού και άλλου
υλικού μέσω του διαδικτύου»**

Παρόντες:

Κώστας Παπακώστας, πρόεδρος	Τάσος Μητσόπουλος
Γιαννάκης Θωμά	Νικόλας Παπαδόπουλος
Πανίκκος Σταυριανός	Ανδρέας Αγγελίδης
Ιωνάς Νικολάου	Ρούλα Μαυρονικόλα
Σωκράτης Χάσικος	

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Εγκληματικότητα και την Καταπολέμηση των Ναρκωτικών και Εξαρτησιογόνων Ουσιών μελέτησε το πιο πάνω θέμα σε αριθμό συνεδριών της, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο χρονικό διάστημα μεταξύ 27 Σεπτεμβρίου 2006 και 27 Ιουνίου 2007. Στα πλαίσια της συζήτησης του πιο πάνω θέματος κλήθηκαν και εξέφρασαν θέσεις και απόψεις ενώπιον της επιτροπής ο Βοηθός Αρχηγός Επιχειρήσεων της Αστυνομίας και ο υπεύθυνος του Γραφείου Διερεύνησης Οικονομικού Εγκλήματος και Εγκλήματος μέσω Διαδικτύου του Αρχηγείου Αστυνομίας, εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, του Γραφείου του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, του Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής του Υπουργείου Οικονομικών, του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, του Γραφείου του Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων, του Πανεπιστημίου Κύπρου (Τμήμα Πληροφορικής, Εργαστήριο Υπολογιστικών

Συστημάτων Υψηλών Επιδόσεων), της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (ΑΤΗΚ), του Κυπριακού Ερευνητικού και Ακαδημαϊκού Δικτύου και άλλων Εταιρειών Παροχής Υπηρεσιών Διαδικτύου.

B. ΛΟΓΟΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Εισάγοντας το θέμα, ο πρόεδρος της επιτροπής κ. Κώστας Παπακώστας τόνισε ότι το θέμα που εξετάζει η επιτροπή αφορά ένα σοβαρό και επίκαιρο πρόβλημα, το οποίο θα πρέπει να μελετηθεί σε βάθος. Αναμφίβολα, η ψηφιακή εποχή έχει εισαγάγει στη ζωή μας νέους τρόπους επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων και την κοινή χρήση πληροφοριών. Το διαδίκτυο, το γνωστό σε όλους μας “ίντερνετ”, είναι ένα σύγχρονο μέσο επικοινωνίας, ενημέρωσης, επιμόρφωσης και ψυχαγωγίας, η χρήση του οποίου από τους νέους της εποχής μας δεν πρέπει να αποκλείεται, αλλά να ενθαρρύνεται. Ο συνδυασμός του ηλεκτρονικού υπολογιστή με το διαδίκτυο είναι ένα παράθυρο στον κόσμο. Μέσα από αυτό πάμε παντού, αλλά και μέσα από αυτό μπορεί να ζητήσει να μας επισκεφθεί ο οποιοσδήποτε. Η αμφίδρομη σχέση που διαφοροποιεί καίρια τον υπολογιστή από την τηλεόραση είναι αυτή που μπορεί να ταξιδέψει τα παιδιά μας σε απίστευτο βάθος γνώσης, αλλά και αυτή που μπορεί να τα οδηγήσει σε επικίνδυνες ιστοσελίδες και επικίνδυνα “μονοπάτια” που οδηγούν, με μαθηματική ακρίβεια, σταδιακά στην εγκληματικότητα.

Τα σχετικά πρόσφατα γεγονότα, ιδιαίτερα με αφορμή τη διερευνώμενη από την αστυνομία υπόθεση παιδικής πορνογραφίας, έφεραν ξανά στο προσκήνιο το θέμα των κινδύνων που ελλοχεύουν από την κακή χρήση του διαδικτύου από τους νέους και ιδιαίτερα από τα παιδιά.

Σύμφωνα με τον κ. Παπακώστα, η πορνογραφία και ιδίως η παιδική πορνογραφία δεν έχει σύνορα. Είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο που αποτελεί σοβαρό κίνδυνο και μπορεί να εξελιχθεί σε μάλιστα και για τον τόπο μας, οπότε επιβάλλεται να εγκύψουμε

με σοβαρότητα και υπευθυνότητα σ' αυτό το θέμα το οποίο αφορά και θα πρέπει να απασχολήσει ολόκληρη την κοινωνία και ειδικότερα την κυβέρνηση, τη Βουλή και τη δικαστική εξουσία.

Η επιτροπή είχε την ευκαιρία να μελετήσει σωρεία εγγράφων για το υπό αναφορά θέμα, τα οποία κατατέθηκαν ενώπιόν της, αρχειοθετήθηκαν και βρίσκονται στη διάθεση κάθε μέλους της για περαιτέρω μελέτη. Σημειώνεται ότι για όλες τις συνεδρίες της επιτροπής τηρήθηκαν κατά λέξη πρακτικά, τα οποία βρίσκονται στη διάθεση των μελών του σώματος.

Παρατίθενται ακολούθως οι θέσεις των εκπροσώπων που κλήθηκαν και παρέστησαν στις συνεδριάσεις της επιτροπής:

Γ. ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

1. Αρχηγείο Αστυνομίας

α. Βοηθός Αρχηγός Επιχειρήσεων της Αστυνομίας

Ο Βοηθός Αρχηγός Επιχειρήσεων της Αστυνομίας, καταθέτοντας τις απόψεις του ενώπιον της επιτροπής, δήλωσε ότι το πρόβλημα της παιδικής πορνογραφίας μέσω του διαδικτύου (ηλεκτρονικό έγκλημα) άρχισε να εμφανίζεται και στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια με τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και την απόκτηση ηλεκτρονικών υπολογιστών από κάθε σπίτι. Η σύνδεση με το διαδίκτυο έχει μπει για τα καλά στη ζωή μας ως εργαλείο εργασίας, αλλά και απόκτησης γνώσεων και ψυχαγωγίας.

Με την είσοδό τους τα παιδιά στο διαδίκτυο και συγκεκριμένα στα διάφορα ηλεκτρονικά δωμάτια επικοινωνίας ("chat rooms") καθιστούν τον εαυτό τους άμεσα στόχο κάθε επιτήδειου παιδεραστή, ο οποίος εκμεταλλευόμενος την αγαθή φύση της ηλικίας τους δυνατό να τους ξεγελάσει και να τους προκαλέσει κακό. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι ένα στα πέντε παιδιά

είναι θύμα σεξουαλικής παρενόχλησης μέσω του διαδικτύου.

Σύμφωνα με τον ίδιο, τα παιδιά των οποίων οι πορνογραφικές φωτογραφίες έχουν διανεμηθεί μέσω του διαδικτύου είναι θύματα επί ζωής, ένεκα του γεγονότος ότι οι φωτογραφίες τους θα κυκλοφορούν στο διαδίκτυο για πάντα. Αυτή η μορφή επαναθυματοποίησης πρέπει να καταπολεμηθεί. Σημειώνεται ότι, κάθε φορά που κάποιος δράστης αναγνωρίζεται και συλλαμβάνεται, σταματά πιθανή εκμετάλλευση κάποιου ανηλίκου και ταυτόχρονα αποφεύγεται η εκμετάλλευση νέων θυμάτων.

Τα παιδιά από τις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου και μετέπειτα στην εφηβική ηλικία, εκτός από την είσοδό τους στο ίντερνετ για αναζήτηση γνώσεων και ψυχαγωγίας, εισέρχονται και σε επικίνδυνες ιστοσελίδες όπου φιλοξενείται παράνομο υλικό, που οδηγεί στην εγκληματικότητα, ή “κατεβάζουν” (τοποθετούν) παιδικό πορνογραφικό υλικό στους ηλεκτρονικούς τους υπολογιστές.

Πέραν των πιο πάνω, σημειώνεται ότι στον όρο “ηλεκτρονικό έγκλημα” περιλαμβάνονται, εκτός από τα αδικήματα που αφορούν στην παιδική πορνογραφία, και αδικήματα οικονομικής φύσεως.

Ο Βοηθός Αρχηγός Επιχειρήσεων της Αστυνομίας αναφέρθηκε στη συνέχεια εκτενώς στο ζήτημα της ανεπάρκειας της υφιστάμενης νομοθεσίας, που έχει ως αποτέλεσμα οι πλείστες των περιπτώσεων που εξετάζονται να αφορούν την κατοχή ή την αποθήκευση παιδικού πορνογραφικού υλικού. Τόνισε επίσης ότι το ηλεκτρονικό έγκλημα δε γνωρίζει κρατικά σύνορα και η απουσία κοινής νομοθετικής βάσης μεταξύ των κρατών δε βοηθά στην αντιμετώπιση του εγκλήματος αυτού, το οποίο διαπράττεται και εξαπλώνεται με τεράστια ταχύτητα.

Όπως αναφέρεται στο γραπτό υπόμνημα που κατατέθηκε στην επιτροπή από το Βοηθό Αρχηγό Επιχειρήσεων της Αστυνομίας, αδικήματα που αφορούσαν υποθέσεις παιδικού πορνογραφικού υλικού διερευνώντο με βάση τον περί Καταπολέμησης της Εμπορίας Προσώπων και περί Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Ανηλίκων Νόμο [Ν. αρ. 3(I) του 2000], ο οποίος προνοεί για την ειδική προστασία προσώπων που είναι θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, νόμος όμως που δε βοηθούσε ιδιαίτερα για αυτού του είδους τις υποθέσεις, καθότι έπρεπε να αποδειχθεί ότι η κατοχή τέτοιου υλικού γινόταν με σκοπό την εμπορία του, πράγμα πολύ δύσκολο. Στη συνέχεια όμως τέθηκε σε εφαρμογή, την 1η Μαΐου 2005, ο περί της Σύμβασης κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου (Κυρωτικός) Νόμος [Ν. αρ. 22(III) του 2004] ή αλλιώς ο νόμος που κυρώνει τη Σύμβαση της Βουδαπέστης¹, με βάση τον οποίο ποινικοποιούνται, μεταξύ άλλων, η παραγωγή υλικού παιδικής πορνογραφίας και η προσφορά ή η παροχή πληροφοριών για πρόσβαση σε τέτοιο υλικό, η διάθεση, η διανομή ή διαβίβαση, η προαγωγή

¹ Το άρθρο 11 της σύμβασης ορίζει:

«Όποιος με πρόθεση και χωρίς δικαίωμα:

- (α) παράγει παιδική πορνογραφία με σκοπό τη διανομή της διά μέσου συστήματος ηλεκτρονικού υπολογιστή
- (β) προσφέρει, παρέχει πληροφορίες ως προς τον τρόπο που μπορεί να καταστεί διαθέσιμη ή καθιστά διαθέσιμη παιδική πορνογραφία μέσω συστήματος, ηλεκτρονικού υπολογιστή
- (γ) διανέμει ή διαβιβάζει (εκπέμπει) παιδική πορνογραφία δια μέσου συστήματος ηλεκτρονικού υπολογιστή
- (δ) προάγει παιδική πορνογραφία μέσω συστήματος ηλεκτρονικού υπολογιστή για τον ίδιο ή για άλλον
- (ε) κατέχει παιδική πορνογραφία σε σύστημα ηλεκτρονικού υπολογιστή ή σε μέσον αποθήκευσης δεδομένων ηλεκτρονικού υπολογιστή

διαπράττει αδίκημα που τιμωρείται με φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τα δέκα έτη ή με χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις είκοσι πέντε χιλιάδες λίρες ή και με τις δύο ποινές:

Νοείται ότι στα πλαίσια του εδαφίου (1) του παρόντος άρθρου ο όρος “παιδική πορνογραφία” περιλαμβάνει πορνογραφικό υλικό που οπτικά αναπαριστά ανήλικο πρόσωπο να εμπλέκεται σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά, πρόσωπο που παριστάνει ανήλικο να εμπλέκεται σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά, ρεαλιστικές εικόνες που παριστάνουν ανήλικο να εμπλέκεται σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά.

Στα πλαίσια του παρόντος άρθρου “σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά” περιλαμβάνει συνουσία μεταξύ ανηλίκων ή ανήλικου και ενήλικα του ίδιου ή αντιθέτου φύλου, κτηνοβασία, ανυποταξία, σαδιστική ή μαζοχιστική συμπεριφορά, στα πλαίσια σεξουαλικής πράξης.».

και η κατοχή τέτοιου υλικού.

Ο υπό αναφορά κυρωτικός νόμος όμως, αν και βοήθησε λίγο στην αντιμετώπιση του προβλήματος, δεν προσφέρει ιδιαίτερα “όπλα” για την καταπολέμηση της μάστιγας αυτής, καθότι σ’ αυτόν δεν περιλήφθηκαν πρόνοιες της σύμβασης με βάση τις οποίες οι παροχείς είναι υποχρεωμένοι, κατόπιν διαταγών των αρμόδιων υπηρεσιών, να διατηρούν και να παρέχουν στοιχεία σε σχέση με τη χρήση του διαδικτύου από τους πελάτες τους και αυτό διότι το άρθρο 17 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας² αποτελεί τροχοπέδη στην επίλυση του προβλήματος, προστατεύοντας το δικαίωμα της επικοινωνίας, μη θέτοντας όμως παραμέτρους ασφάλειας, με αποτέλεσμα να τυγχάνει κακόβουλης εκμετάλλευσης και να ενισχύει το οπλοστάσιο των παρανομούντων που χρησιμοποιούν τις σύγχρονες μεθόδους ηλεκτρονικής επικοινωνίας ανενόχλητοι, ξέροντας ότι τα ίχνη που θα αφήσουν πίσω τους δε θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις ερευνητικές αρχές ως αποδεικτικά στοιχεία εναντίον τους.

Επιπρόσθετα, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει κυρώσει το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού για την Πώληση Παιδιών, Παιδική Πορνεία και Παιδική Πορνογραφία [Ν. αρ. 6(III) του 2006], σύμφωνα με το άρθρο 4(3) της οποίας οποιαδήποτε πράξη ή ενέργεια σχετικά με την παιδική πορνογραφία, όπως παραγωγή, διανομή, διάδοση, εισαγωγή, εξαγωγή, προσφορά, πώληση ή κατοχή

² Το άρθρο 17 του συντάγματος ορίζει:

«1. Έκαστος έχει το δικαίωμα σεβασμού και διασφάλισης του απορρήτου της αλληλογραφίας ως και πάσης άλλης επικοινωνίας αυτού, εφ’ όσον η τοιαύτη επικοινωνία διεξάγεται διά μέσων μη απαγορευμένων υπό του νόμου.

2. Δεν επιτρέπεται επέμβασις κατά την ενάσκησιν του δικαιώματος τούτου, ειμή συμφώνως προς τον νόμον και μόνον εις περιπτώσεις προσώπων εν φυλακίσει ή προφυλακίσει τελούντων ή ως και επί επαγγελματικής αλληλογραφίας και επικοινωνίας του πτωχεύσαντος κατά την διάρκειαν της διοικήσεως της περιουσίας αυτού.».

παιδικής πορνογραφίας, συνιστά ποινικό αδίκημα τιμωρούμενο με ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τα δέκα έτη.

Από το υπό αναφορά γραπτό υπόμνημα που κατατέθηκε από το Βοηθό Αρχηγό Επιχειρήσεων του Αρχηγείου Αστυνομίας, προκύπτουν συνοπτικά τα ακόλουθα σε σχέση με τη δράση της αστυνομίας:

Το Γραφείο Διερεύνησης Οικονομικού Εγκλήματος διερεύνησε τις ακόλουθες υποθέσεις ηλεκτρονικού εγκλήματος:

- i. Κατά το έτος 2003 οκτώ υποθέσεις ηλεκτρονικού εγκλήματος οικονομικής φύσεως και συγκεκριμένα:
 - μία υπόθεση απόσπασης χρημάτων με τη χρήση κλοπιμαίων προσωπικών στοιχείων,
 - τέσσερις υποθέσεις που σχετίζονται με υποτιθέμενη πώληση εμπορευμάτων και
 - τρεις υποθέσεις που σχετίζονται με νιγηριανή απάτη.
- ii. Κατά το έτος 2004 τρεις υποθέσεις ηλεκτρονικού εγκλήματος οικονομικής φύσεως και συγκεκριμένα:
 - μία υπόθεση που σχετίζεται με υποτιθέμενη πώληση εμπορευμάτων και
 - δύο υποθέσεις που σχετίζονται με νιγηριανή απάτη.
- iii. Κατά το έτος 2005 οκτώ υποθέσεις ηλεκτρονικού εγκλήματος οικονομικής φύσεως και συγκεκριμένα:
 - πέντε υποθέσεις απόσπασης χρημάτων με τη χρήση κλοπιμαίων προσωπικών στοιχείων,
 - δύο υποθέσεις που σχετίζονται με υποτιθέμενη πώληση εμπορευμάτων και

- μία υπόθεση που σχετίζεται με νιγηριανή απάτη.

iv. Κατά το έτος 2006 (1^η Ιανουαρίου μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 2006)

διερευνήθηκαν:

- δύο υποθέσεις απόσπασης χρημάτων που σχετίζονται με χρήση κλοπιμαίων προσωπικών στοιχείων και
- τέσσερις υποθέσεις που σχετίζονται με την αγορά εμπορευμάτων.

Όσον αφορά υποθέσεις που σχετίζονται με παιδικό πορνογραφικό υλικό, ενδεικτικά αναφέρεται ότι:

- i. κατά το έτος 2004 διερευνήθηκαν από το Τμήμα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων του Αρχηγείου Αστυνομίας οκτώ υποθέσεις,
- ii. κατά το έτος 2005 διερευνήθηκαν από το Τμήμα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων του Αρχηγείου Αστυνομίας δεκαέξι υποθέσεις,
- iii. μέχρι και το Σεπτέμβριο του 2006 διερευνήθηκαν δεκαοκτώ υποθέσεις και, πέραν αυτών, βρίσκονται υπό διερεύνηση αυτή τη στιγμή ακόμα οκτώ υποθέσεις,

πράγμα το οποίο καταδεικνύει την υψηλή αυξητική τάση σχετικά με αδικήματα αυτού του είδους. Στο σημείο αυτό τονίζεται ότι από τις πιο πάνω υποθέσεις μόνο σε μία υπήρξε καταδίκη και αυτό λόγω παραδοχής του κατηγορουμένου ενώπιον του δικαστηρίου. Πρόσθετα στοιχεία για τις υπό αναφορά υποθέσεις παρατίθενται πιο κάτω από εκπρόσωπο της αστυνομίας: Η Αστυνομία Κύπρου, έχοντας εντοπίσει εδώ και καιρό την έκταση, αλλά και την ιδιομορφία του προβλήματος, έχει μεριμνήσει για την εκπαίδευση αριθμού μελών της αναφορικά με αυτού του είδους τα εγκλήματα τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, τα οποία ήδη ασχολούνται με τη διερεύνηση αυτών των υποθέσεων, και μάλιστα έγινε προγραμματισμός

όπως δύο μέλη της μεταβούν στις Ηνωμένες Πολιτείες για εξάμηνη εκπαίδευση επί του αντικειμένου σχετικά με τις μεθόδους, τον εξοπλισμό και γενικά την υποδομή που χρησιμοποιείται από το αντίστοιχο εκεί τμήμα.

Επιπρόσθετα, η Αστυνομία Κύπρου έχει προβεί στις απαραίτητες ενέργειες και βρίσκεται στη διαδικασία της επιλογής κατάλληλων μελών που θα συστήσουν ειδικό γραφείο/τμήμα για την καταπολέμηση του ηλεκτρονικού εγκλήματος. Παράλληλα, βρίσκεται εδώ και καιρό σε συνεργασία με την οργάνωση “SafeWeb”, που έχει ως έδρα το Πανεπιστήμιο Κύπρου, καθώς και με άλλα αστυνομικά σώματα στο εξωτερικό μέσω της “Interpol” και της “Europol”, που με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αποτελούν σημεία επικοινωνίας.

Ο Βοηθός Αρχηγός Επιχειρήσεων της Αστυνομίας, καταλήγοντας στο υπόμνημά του, αλλά και προφορικά ενώπιον της επιτροπής, κατέθεσε τις ακόλουθες εισηγήσεις:

- i. Ο εκάστοτε Παροχέας Υπηρεσιών Διαδικτύου (ISP) να υποχρεούται με νομοθετική ρύθμιση να παρέχει σε κάθε πελάτη του υπηρεσίες ειδικού λογισμικού, το οποίο θα δίδει τη δυνατότητα στον εγγεγραμμένο συνδρομητή να καθορίζει, με βάση κωδικό, επίπεδα πρόσβασης στο διαδίκτυο, με σκοπό την προστασία των ανηλίκων από τις παγίδες του διαδικτύου.
- ii. Να τροποποιηθεί το άρθρο 17 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, ούτως ώστε με τις κατάλληλες παραμέτρους να μπορεί να δίδεται η δυνατότητα κύρωσης όλων των προνοιών της Σύμβασης της Βουδαπέστης που υποχρεώνουν τους Παροχείς Υπηρεσιών Διαδικτύου να τηρούν και να παραδίδουν στη βάση συγκεκριμένων διαταγών ή

διαταγμάτων στοιχεία σχετικά με την πρόσβαση συγκεκριμένων συνδρομητών σε ιστοσελίδες με παράνομο περιεχόμενο.

Με τον τρόπο αυτό, όπως ο ίδιος ανέφερε, θα μπορεί η αστυνομία να αντιμετωπίσει και το ζήτημα της εμπορίας, που είναι πολύ δύσκολο να αποδειχθεί σήμερα, και γενικά θα καταπολεμηθεί η εγκληματικότητα.

- iii. Να ρυθμιστεί νομοθετικά η λειτουργία των λεγόμενων “internet café”, στα οποία οποιοσδήποτε μπορεί να εισέλθει ανεξέλεγκτα και με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή να διαπράξει ηλεκτρονικό έγκλημα οποιασδήποτε μορφής, χωρίς να αφήσει πίσω του ίχνη που να οδηγούν στην αναγνώρισή του.

β. Εκπρόσωπος του ΤΑΕ Αρχηγείου Αστυνομίας

Καταθέτοντας ενώπιον της επιτροπής, ο εκπρόσωπος του ΤΑΕ Αρχηγείου Αστυνομίας κ. Κώστας Κερίμης πρόσθεσε στα όσα κατέθεσε ο Βοηθός Αρχηγός Επιχειρήσεων της Αστυνομίας τα ακόλουθα:

Η κυπριακή αστυνομία έχει μεγάλη ευαισθησία στο θέμα της παιδικής πορνογραφίας και δίδει μεγάλη σημασία στην καταπολέμηση των σχετικών αδικημάτων. Όπως ο ίδιος ανέφερε, στην Κύπρο δεν υπάρχει πρόβλημα εμπορίας παιδιών, άρχισαν όμως, όπως συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό και σε άλλες χώρες, να απασχολούν την κυπριακή αστυνομία υποθέσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και παιδικής πορνογραφίας μέσω του διαδικτύου.

Προς την κατεύθυνση καταπολέμησης του διεθνούς αυτού φαινομένου, η κυπριακή αστυνομία συνεργάζεται με αστυνομίες άλλων χωρών, με τις οποίες ανταλλάσσει πληροφορίες για παιδική πορνογραφία μέσω της Ιντερπόλ. Πληροφορίες παίρνει επίσης από το FBI και από την υπηρεσία

“SafeWeb” του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ο ίδιος εκπρόσωπος κατέθεσε επίσης γραπτό υπόμνημα, στο οποίο αναφέρονται οι υποθέσεις που απασχόλησαν ή/και απασχολούν την αστυνομία. Ειδικότερα, κατά το 2005, διερευνήθηκαν από την αστυνομία δεκαέξι υποθέσεις παιδικής πορνογραφίας. Από τις υποθέσεις αυτές:

- i. μία παραπέμφθηκε στην Επιτροπή Ανηλίκων για μελέτη,
- ii. σε μία ο κατηγορούμενος τέθηκε υπό κηδεμονία,
- iii. σε μία ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε σε ποινή εξάμηνης φυλάκισης με τριετή αναστολή³,
- iv. μία αποσύρθηκε λόγω μη επίδοσης της κλήσης,
- v. οκτώ βρίσκονται υπό εκδίκαση,
- vi. δύο έχουν αρχειοθετηθεί ως “μη αστυνομικής φύσεως”⁴,
- vii. δύο έχουν αρχειοθετηθεί ως “ανύπαρκτες”⁵.

Κατά το 2006 (μέχρι τις 15 Αυγούστου 2006), είχαν απασχολήσει την αστυνομία δεκαοκτώ υποθέσεις⁶. Από τις υποθέσεις αυτές:

- i. οκτώ βρίσκονται υπό εκδίκαση,
- ii. έξι υποθέσεις έχουν αρχειοθετηθεί ως “μη αστυνομικής φύσεως”,
- iii. δύο υποθέσεις δεν αφορούσαν αδικήματα που διαπράχθηκαν στην Κύπρο. Έχουν ενημερωθεί οι αρμόδιες ξένες αρχές,

³ Τα σχετικά αδικήματα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκου και της παιδικής πορνογραφίας τιμωρούνται με δέκα χρόνια φυλάκιση, ποινή που είναι αρκετά αποτρεπτική και από τις μεγαλύτερες που επιβάλλονται σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁴ “Μη αστυνομικής φύσεως” χαρακτηρίζεται μια υπόθεση, όταν μετά από καταγγελία η αστυνομία προχώρησε σε διερεύνηση, αλλά δε διαπιστώθηκε διάπραξη αδικήματος.

⁵ “Ανύπαρκτη” χαρακτηρίζεται μια υπόθεση, όταν η καταγγελία αναφέρει ότι έγινε χρήση κάποιου “IP Address”, το οποίο πιστεύεται ότι είναι στην Κύπρο, αλλά από τις έρευνες προκύπτει ότι είναι σε άλλη χώρα.

⁶ Σύμφωνα με νεότερη πληροφόρηση από τον εκπρόσωπο του Αρχηγείου Αστυνομίας, περί τα τέλη του 2006 οι υποθέσεις αυτές ανήλθαν στις είκοσι πέντε.

iv. δύο βρίσκονται υπό διερεύνηση.

Ο ίδιος πρόσθεσε ότι από τις υποθέσεις που διερευνά η αστυνομία δεν υπάρχει υπόθεση παραγωγής αλλά κατοχής φωτογραφικού υλικού. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά τη διερεύνηση των υποθέσεων αυτών, υπάρχουν πρακτικά προβλήματα εξασφάλισης μαρτυρίας. Επίσης, λόγω της ιδιομορφίας τους, η διερεύνησή τους απαιτεί ειδικές γνώσεις από τους ανακριτές.

Η συνεχής ανάπτυξη στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και οι τεχνικές επιτρέπουν στους χρήστες του διαδικτύου να αποκρύβουν τις ταυτότητές τους ή να σβήνουν εξ ολοκλήρου στοιχεία στους υπολογιστές, θέτοντας έτσι σοβαρά εμπόδια στην επιτυχή εξιχνίαση των υποθέσεων αυτών και στην καταγγελία των παρανομώντων.

Προς το σκοπό της καταπολέμησης του φαινομένου αυτού, όπως αναφέρθηκε και από το Βοηθό Αρχηγό Επιχειρήσεων πιο πάνω, η αστυνομία βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο για τη σύσταση ομάδας για τη διερεύνηση εγκλημάτων μέσω διαδικτύου. Επίσης, καταβάλλει προσπάθειες επιμόρφωσης των μελών της που ασχολούνται με τη διερεύνηση τέτοιων υποθέσεων. Κατά το μήνα Οκτώβριο του 2006, δύο μέλη της μετέβησαν σε ξένη χώρα, για να παρακολουθήσουν σχετικά μαθήματα για χρονική περίοδο έξι μηνών. Επίσης, προγραμματίστηκε η άφιξη ξένων εκπαιδευτών, για να παραχωρήσουν ολιγοήμερα μαθήματα σχετικά με τη διερεύνηση αυτών των αδικημάτων σε ένα μεγάλο αριθμό ανακριτών της αστυνομίας.

2. Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

Ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως δήλωσε ότι η προσπάθεια που έκανε το υπουργείο μέχρι τώρα είναι η επικύρωση κάποιων

διεθνών “νομικών εργαλείων” που επιτρέπουν τη λήψη κάποιων μέτρων για την καταπολέμηση του φαινομένου. Επιπλέον, σύμφωνα με τον ίδιο, στην αστυνομία, στα πλαίσια αναδιάρθρωσης των υπηρεσιών της και προσλήψεως εξειδικευμένου προσωπικού, υπάρχει προσωπικό με γνώσεις στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και το διαδίκτυο. Το προσωπικό αυτό χρησιμοποιείται στα πλαίσια διερεύνησης των υποθέσεων που αφορούν το έγκλημα στο διαδίκτυο μέχρι τη συγκρότηση του ειδικού τμήματος που θα ασχολείται με το έγκλημα στον κυβερνοχώρο.

Περαιτέρω, ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως ανέφερε ενώπιον της επιτροπής ότι η προσπάθειά τους επικεντρώνεται στη μελέτη της νομοθεσίας άλλων χωρών και στη συσχέτισή τους με τη δική μας νομοθεσία. Ειδικότερα, το υπό αναφορά υπουργείο βρίσκεται στο πρώτο στάδιο ετοιμασίας προσχεδίου νομοθεσίας η οποία θα μεταφέρει το περιεχόμενο της απόφασης πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη φύλαξη τηλεπικοινωνιακών δεδομένων για καταπολέμηση του εγκλήματος. Όπως εξήγησε ο ίδιος εκπρόσωπος, η δική μας νομοθεσία θα προνοεί ότι η αστυνομία, κατόπιν εξασφάλισης δικαστικού εντάλματος, όταν διερευνά μια υπόθεση, θα μπορεί να έχει πρόσβαση σε δεδομένα τηλεπικοινωνιών, μεταξύ των οποίων θα είναι και το “IP Address”. Η υπό αναφορά απόφαση πλαίσιο επιτρέπει στις αρχές επιβολής του νόμου να έχουν πρόσβαση όχι στο περιεχόμενο της συνομιλίας, που είναι απόρρητο και εγγυημένο από ευρωπαϊκή σύμβαση, αλλά σε στοιχεία που να συνδέουν τηλεφωνικές επικοινωνίες, τόσο σταθερής όσο και κινητής τηλεφωνίας, ή προσβάσεις στο διαδίκτυο.

Η αναφορά του εκπροσώπου του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως στο προσχέδιο νομοθεσίας που θα αφορά τις τηλεπικοινωνίες έγινε παρεμπιπτόντως, στα πλαίσια ευρύτερης ανασκόπησης της νομοθεσίας σε ό,τι

αφορά τη φύλαξη τηλεπικοινωνιακών δεδομένων, που αποτελεί υποχρέωση όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή να θεσπίσουν σχετική νομοθεσία μέχρι το Σεπτέμβριο του 2007.

Περαιτέρω, ο ίδιος εκπρόσωπος ανέφερε ότι διεθνώς υπάρχει μεγάλη δυσκολία στη διερεύνηση τέτοιου είδους υποθέσεων, λόγω της “ανωνυμίας” που υπάρχει στο χώρο του διαδικτύου και επιπρόσθετα λόγω της ανάγκης διαφύλαξης θεμελιωδών δικαιωμάτων του πολίτη, όπως αυτά κατοχυρώνονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον ίδιο, είναι πολύ δύσκολο η νομική επιστήμη να παρακολουθήσει την τεχνολογία στον τομέα αυτό και πολύ περισσότερο να την προλάβει. Με την υπό αναφορά νομοθεσία ή μάλλον το προσχέδιο νομοθεσίας δε θα επιλυθεί απόλυτα το όλο πρόβλημα σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα πίσω από την παιδική πορνογραφία, αλλά κάθε πρόσθετο νόμιμο εργαλείο βοηθά το έργο της αστυνομίας. Ο ίδιος εκπρόσωπος, καταλήγοντας, ανέφερε ότι θα είχαμε ένα πολύ σημαντικό εργαλείο προς την επίλυση του θέματος, αν καταφέρναμε να τροποποιήσουμε το κυπριακό σύνταγμα και συγκεκριμένα το άρθρο 17 του συντάγματος.

3. Γραφείο Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας

Ο εκπρόσωπος του Γραφείου του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας επισήμανε ότι, λόγω του τρόπου τέλεσης των αδικημάτων μέσω του διαδικτύου, δηλαδή λόγω του ότι τελούνται σε ελάχιστο χρόνο και οι δράστες μπορούν εύκολα να καλύψουν τα ίχνη τέλεσής τους, είναι πολύ σημαντικά, από τη μια, η συνεργασία όλων των αρμόδιων φορέων με την αστυνομία και, από την άλλη, ο εφοδιασμός των διωκτικών αρχών με τα αναγκαία ανακριτικά εφόδια, ώστε η δίωξη να είναι

αποτελεσματική και αποτρεπτική.

Ο ίδιος εκπρόσωπος έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου και κατέγραψε συγκεκριμένες τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν και είναι αναγκαίες, για να καταστεί η δίωξη της παιδικής πορνογραφίας αποτελεσματική. Τέτοιες τροποποιήσεις είναι οι ακόλουθες:

- α. Όπως έχει πάμπολλες φορές αναφέρει ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, χωρίς την τροποποίηση του άρθρου 17 του συντάγματος και συγκεκριμένα του εδαφίου (2) αυτού, η οποιαδήποτε διερεύνηση και δίωξη είναι αναποτελεσματική.
- β. Είναι αναγκαία η εισαγωγή των διατάξεων των άρθρων 20 και 21 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου στην κυπριακή έννομη τάξη. Με βάση το άρθρο 20, επιτρέπεται η συλλογή και καταγραφή δεδομένων που διακινούνται στο διαδίκτυο σε πραγματικό χρόνο (real time collection of traffic data). Το άρθρο 21 αφορά τη συλλογή και καταγραφή ουσιαστικών δεδομένων σε πραγματικό χρόνο, δηλαδή την ώρα που ο χρήστης μπαίνει σε ένα site, και περιλαμβάνει και υποχρέωση του προμηθευτή υπηρεσιών να συλλέξει ο ίδιος ή να συνδράμει και συνεργαστεί με τις αρχές για τη συλλογή ουσιαστικών δεδομένων.

Σύμφωνα με τον ίδιο εκπρόσωπο, η σύμβαση περιλαμβάνει το ουσιαστικό μέρος, που είναι τα ποινικά αδικήματα, τα οποία έχουν ενταχθεί όλα στο νόμο που έχει κυρώσει η Κυπριακή Δημοκρατία. Εκείνο το οποίο δεν έχει ενταχθεί καθόλου και αποτελεσματικά είναι το διαδικαστικό μέρος, δηλαδή ο τρόπος εξιχνίασης, και ο εν λόγω εκπρόσωπος αναφέρθηκε ειδικότερα στα άρθρα 20 και 21. Η μη ένταξη αυτών των άρθρων δεν είναι τυχαία. Δεν έχει γίνει, διότι παραβιάζεται το άρθρο 17(2) του συντάγματος, δηλαδή το

δικαίωμα της επικοινωνίας, αυτό της αλληλογραφίας και πάσης άλλης επικοινωνίας, και όχι μόνο παραβιάζεται αυτό το άρθρο, αλλά παραβιάζεται και ο περί Προστασίας του Απορρήτου της Ιδιωτικής Επικοινωνίας (Παρακολούθηση Συνδιαλέξεων) Νόμος [Ν. 92(Ι) του 1996], που προστατεύει το απόρρητο της ιδιωτικής επικοινωνίας. Τα εν λόγω δύο άρθρα, σύμφωνα με τις συμβατικές μας υποχρεώσεις, θα έπρεπε να τα είχαμε εντάξει στο νόμο μας, αλλά λόγω παραβίασης του συντάγματος δεν έχουν ενταχθεί.

Όπως ανέφερε ο ίδιος, ο τρόπος εκτέλεσης του εγκλήματος είναι πολύ γρήγορος και, όπως έχει χαρακτηριστεί, είναι έγκλημα χωρίς πατρίδα, δηλαδή ένας, για να μπει σε ένα site, μπορεί να μπει διά μέσου πολλών ηλεκτρονικών υπολογιστών σε διάφορες χώρες, για να κάνει αυτό που θέλει. Σε αυτή την περίπτωση χρειάζεται τόσο να υπάρχει η συνεισφορά στην αστυνομία και των άλλων παραγόντων όσο και να δοθούν στην αστυνομία τα αναγκαία μέσα για την εξιχνίαση. Αυτά τα αναγκαία μέσα δεν έχουν δοθεί, γι' αυτό και εξήγησε ο ίδιος στη συνέχεια τι πρέπει να γίνει. Εκ πρώτης όψεως, αυτό το οποίο έχει πάρα πολλές φορές τονίσει η Νομική Υπηρεσία είναι η τροποποίηση του άρθρου 17(2) του συντάγματος, που αφορά το δικαίωμα της επικοινωνίας, ώστε να μπου, σε συμφωνία και με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, οι εξαιρέσεις που προβλέπονται στο αντίστοιχο δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής του άρθρου 15 του συντάγματος, δηλαδή εξαιρέσεις δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας.

- γ. Είναι αναγκαία η τροποποίηση συγκεκριμένων άρθρων του περί Προστασίας του Απορρήτου της Ιδιωτικής Επικοινωνίας (Παρακολούθηση Συνδιαλέξεων) Νόμου [Ν. 92(Ι) του 1996], ώστε να παρέχεται αποτελεσματικά το δικονομικό μέσο για τη δίωξη τέτοιων υποθέσεων. Επίσης, σύμφωνα με τον ίδιο, χωρίς

την τροποποίηση του άρθρου 17 του συντάγματος το όλο εγχείρημα θα είναι αντισυνταγματικό.

Όπως πρόσθεσε ο ίδιος, όταν κάποιος χρήστης μπαίνει σε ένα διαδικτυακό χώρο, για να βλέπει παιδική πορνογραφία, αυτό αποτελεί και πράξη επικοινωνίας και ιδιωτική ζωή. Ο περί Προστασίας του Απορρήτου της Ιδιωτικής Επικοινωνίας Νόμος [Ν. 92(Ι) του 1996] στο ερμηνευτικό του μέρος ρυθμίζει το πότε μπορείς να κάνεις άρση της ιδιωτικής επικοινωνίας με άδεια του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και με διάταγμα του δικαστηρίου ως προς το αδίκημα και αναφέρει μόνο τα αδικήματα του φόνου εκ προμελέτης και την παραβίαση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας και δεν περιλαμβάνει την παιδική πορνογραφία. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον ίδιο εκπρόσωπο, πρέπει να τροποποιηθεί και το άρθρο 6(2) του ίδιου νόμου, το οποίο είναι αντιγραφή των εξαιρέσεων του άρθρου 17(2) του συντάγματος.

Περαιτέρω, θα πρέπει να επανεξεταστεί το εύρος που θα καλύπτει ο πιο πάνω νόμος, μέσω της τροποποίησης της έννοιας του ορισμού “αδίκημα” στο άρθρο 2 του νόμου, ώστε να καλύπτει τόσο τα αδικήματα μέσω του διαδικτύου όσο και άλλα σοβαρά αδικήματα που σήμερα δεν καλύπτονται.

Στο στάδιο περαιτέρω συζήτησης του όλου θέματος και κατ’ επίκληση της Απόφασης Πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, ο εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας σημείωσε τα ακόλουθα:

- i. Οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την απόφαση δεν είναι αναγκαίο να εισαχθούν με νέα νομοθεσία, αν ήδη υπάρχει υφιστάμενη. Αυτό που επιτάσσει η απόφαση είναι ότι μέχρι τον Ιανουάριο του 2006 οι

πρόνοιές της θα έπρεπε να ήταν ενταγμένες στο νομικό μας σύστημα.

- ii. Η συντριπτική πλειοψηφία των διατάξεων που προβλέπονται στην απόφαση αποτελούν ήδη μέρος της νομοθεσίας μας. Είναι οι ακόλουθες:
 - Ο περί Καταπολέμησης της Εμπορίας Προσώπων και περί Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Ανηλίκων Νόμος [N. 3(I) του 2000] και συγκεκριμένα τα άρθρα 2, 3, 4 και 7.
 - Ο περί της Σύμβασης κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου (Κυρωτικός) Νόμος [N. 22(III) του 2004] και συγκεκριμένα τα άρθρα 2, 11, 13, 14.
- iii. Δύο θέματα χρήζουν περαιτέρω εξέτασης: Το πρώτο είναι η ένταξη στην έννοια της παιδικής πορνογραφίας και της άσεμνης επίδειξης των γεννητικών οργάνων. Βάσει της σύμβασης της Ευρώπης, αφηνόταν περιθώριο στα κράτη να αποφασίσουν κατά πόσο θα εντάξουν και αυτή τη μορφή σεξουαλικής πράξης. Η Κυπριακή Δημοκρατία δεν την έχει εντάξει. Το δεύτερο είναι η δημιουργία ποινικής ευθύνης στα νομικά πρόσωπα όχι μόνο για θετικές πράξεις, όπως προβλέπει το άρθρο 14 του Ν. 22(III)/2004, αλλά και για αμέλεια και λόγω απουσίας εποπτείας ή ελέγχου πάνω σε πρόσωπα που τα εκπροσωπούν ή έχουν δικαίωμα λήψης απόφασης, όπως προνοεί το άρθρο 6(2) της απόφασης πλαίσιο.
- iv. Οι ποινές που προβλέπει η δική μας νομοθεσία είναι κατά πολύ πιο αυστηρές από τις ποινές που προβλέπει η απόφαση πλαίσιο. Η διαφοροποίηση των ποινών με βάση τα συγκεκριμένα γεγονότα κάθε υπόθεσης πάντα ήταν στο σύστημα δικαίου μας καθήκον που αναλαμβάνει το δικαστήριο και δε χρειάζεται η Βουλή, ιδίως σε τέτοιου

είδους αδικήματα, να προχωρήσει σε διαβάθμιση των ειδικότερων μορφών τέλεσής τους.

Στα πλαίσια περαιτέρω συζήτησης του όλου θέματος, ο εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας ανέφερε, ανάμεσα σε άλλα, ότι σε τέτοιου είδους αδικήματα για τα οποία είναι δύσκολη η εξιχνίαση, όπως και σε υποθέσεις ναρκωτικών και κλοπών, υπάρχει η δυνατότητα στην αστυνομία για παγίδευση. Δηλαδή, το ίδιο το κράτος μπορεί να δημιουργήσει ένα site, για να παρακολουθεί ποιοι από τους πολίτες του παραβιάζουν το νόμο. Αυτό, όπως ανέφερε, είναι θεμιτό και δεν αποτελεί ποινικό αδίκημα. Επιπλέον, είναι νομολογημένο και από το Ανώτατο Δικαστήριο ότι σε δύσκολης μορφής εγκληματικότητας ενέργειες μπορείς να κάνεις παγίδευση.

Οι απόψεις της Νομικής Υπηρεσίας σχετικά με το νομικό καθεστώς της διερεύνησης και δίωξης αδικημάτων που σχετίζονται με την κατοχή και εμπορία παιδικού πορνογραφικού υλικού έχουν κατατεθεί και υπό μορφή υπομνήματος.

4. Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής του Υπουργείου Οικονομικών

Ο εκπρόσωπος του Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής του Υπουργείου Οικονομικών, αναφερόμενος στον κυβερνητικό κόμβο διαδικτύου της Δημοκρατίας, εξήγησε πως η δημόσια υπηρεσία έχει το δικό της κόμβο διαδικτύου, ο οποίος προστατεύεται από εξωτερικές παρεμβάσεις με διάφορα φίλτρα, σύμφωνα με τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις. Ο κυβερνητικός κόμβος διαδικτύου (ΚΚΔ) ανήκει στην ομάδα των έργων υποδομής της δημόσιας υπηρεσίας και είναι αλληλένδετος με το έργο του κυβερνητικού δικτύου δεδομένων (ΚΔΔ). Το ΚΔΔ είναι το δίκτυο ευρείας περιοχής μέσω του οποίου επικοινωνούν όλα τα υπουργεία/τμήματα/υπηρεσίες μεταξύ τους προσφέροντας υπηρεσίες σε όλους τους χρήστες πάνω σε παγκύπρια βάση. Ο ΚΚΔ προστατεύει τους χρήστες οπουδήποτε και αν βρίσκονται, εντός και εκτός της Κύπρου, με τη χρησιμοποίηση

διάφορων μεθόδων που εισηγείται η σημερινή τεχνολογία και με εργαλεία που δεν επιτρέπουν την πρόσβαση σε ιστοσελίδες οι οποίες έχουν κριθεί ότι δεν απαιτούνται για την καθημερινή εκτέλεση της εργασίας και είναι άσχετες με τα καθήκοντα των δημόσιων υπαλλήλων. Επίσης, κάθε υπολογιστής ο οποίος παραχωρείται σε οποιοδήποτε δημόσιο υπάλληλο και στους κρατικούς αξιωματούχους διαθέτει τα αναγκαία προγράμματα τα οποία θα σταματήσουν πιθανή παρέμβαση στον υπολογιστή.

Ο ίδιος ανέφερε ότι βρισκόμαστε στη διαδικασία να φέρουμε συστήματα με τεχνητή νοημοσύνη, να είμαστε συνδεδεμένοι με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με άλλες χώρες, να ανταλλάξουμε τυχόν εμπειρίες, να αναπτύξουμε περαιτέρω νοημοσύνη και να αποκóπτονται όλες οι τυχόν εσωτερικές και εξωτερικές παρεμβάσεις.

Σύμφωνα με υπόμνημα το οποίο κατέθεσε ενώπιον της επιτροπής ο πιο πάνω εκπρόσωπος, οι υπηρεσίες που προσφέρει ο κόμβος είναι:

- α. περιήγηση (browsing),
- β. ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail),
- γ. μεταφορά αρχείων (ftp),
- δ. φιλοξενία ιστοσελίδων (web page hosting),
- ε. σύστημα ονομασίας τομών (DNS),
- ζ. υποστήριξη εφαρμογών παγκόσμιου ιστού (web application systems).

Οι εκτός Κύπρου χρήστες είναι επίσης συνδεδεμένοι με τον ΚΚΔ μέσω τοπικών παροχών διαδικτύου. Η σχετική επικοινωνία με τον ΚΚΔ είναι κρυπτασφαλισμένη. Πέραν της κρυπτασφάλισης, ιδιαίτερη σημασία δίνεται και στα άλλα εργαλεία προστασίας τόσο των δεδομένων και πληροφοριών που διακινούνται στα δίκτυα όσο και των προσωπικών στοιχείων των χρηστών.

Ο ΚΚΔ διαθέτει, μεταξύ άλλων, εργαλεία τελευταίας τεχνολογίας για προστασία από τους ιούς και άλλα επιβλαβή λογισμικά. Παράλληλα, δεν επιτρέπεται η πρόσβαση σε ιστοσελίδες με περιεχόμενο το οποίο δεν απαιτείται για την εκτέλεση των καθηκόντων των υπαλλήλων. Λόγω της μαζικής διακίνησης στο διαδίκτυο σωρείας δεδομένων και πληροφοριών τα οποία κάθε άλλο παρά απαιτούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων των υπαλλήλων, ετοιμάζεται προσφορά για προμήθεια και εγκατάσταση εξειδικευμένου τεχνικού και λογισμικού εξοπλισμού ο οποίος θα προσφέρει ακόμη μεγαλύτερες δυνατότητες αποτροπής της πρόσβασης σε ανεπιθύμητο διαδικτυακό υλικό. Σύμφωνα με τον πιο πάνω εκπρόσωπο, ο κόμβος αυτός λειτουργεί από το 2001 και, παρά το ότι δεν είναι λίγοι εκείνοι οι οποίοι προσπαθούν καθημερινώς να περάσουν την ασφάλεια του κυβερνητικού κόμβου διαδικτύου, μέχρι στιγμής δεν το έχουν επιτύχει και η προσπάθεια συνεχίζεται σε εικοσιτετράωρη βάση, επτά φορές τη βδομάδα, ώστε να ελέγχεται ο κόμβος, για να μην επιτραπεί εσωτερική ή εξωτερική “επίθεση” στα κυβερνητικά συστήματα. Επιπρόσθετα με τον κόμβο αυτό, υπάρχουν τετρακόσια σημεία στην Κύπρο στα οποία υπάρχουν κυβερνητικά γραφεία των οποίων όλοι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές είναι συνδεδεμένοι με αυτό το δίκτυο.

Επιπρόσθετα, το Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής του Υπουργείου Οικονομικών συμμετέχει στην ευρωπαϊκή επιτροπή “Safer Internet”. Είναι μια επιτροπή η οποία ασχολείται με την εισαγωγή τρόπων και μεθόδων για την ακόμη ασφαλέστερη χρήση του διαδικτύου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το οποίο λαμβάνει υπόψη τόσο τα θετικά όσο και τα αρνητικά στοιχεία που διαθέτει το διαδίκτυο. Η προσπάθεια είναι να είναι όσο το δυνατό πιο ασφαλισμένο, για να είναι πιο χρήσιμο σε ενηλίκους και ανηλίκους.

Ο ίδιος εκπρόσωπος εισηγήθηκε να συνεργαστούμε ίσως σε πιο μεγάλο βαθμό με

αυτό το ευρωπαϊκό πρόγραμμα, το “Safer Internet”, να πάρουμε τη διεθνή εμπειρία που υπάρχει στην Ευρώπη όσον αφορά το νομοθετικό πλαίσιο και, αναλύοντας τις νομοθεσίες των διάφορων χωρών, να εντοπίσουμε τις αδυναμίες και να καταλήξουμε στα δικά μας συμπεράσματα, για να τροποποιήσουμε το νομικό μας πλαίσιο.

Επιπλέον, ο ίδιος ανέφερε ότι γίνεται μια πανευρωπαϊκή προσπάθεια ευαισθητοποίησης των κρατών μελών και των διάφορων φορέων για την ετοιμασία ερευνητικών προγραμμάτων στον τομέα της ασφάλειας στο διαδίκτυο.

Περαιτέρω, το Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής συμμετέχει και στην Εθνική Αρχή Ασφάλειας της Δημοκρατίας, η οποία είναι υπεύθυνη για την ηλεκτρονική ασφάλεια. Στα πλαίσια αυτά, τα μέτρα ασφάλειας της ΑΤΗΚ για τον κυβερνητικό κόμβο διαδικτύου είναι ακόμη πιο υψηλά και έχουν ληφθεί όλα εκείνα τα μέτρα που απαιτούνται για την προσφορά ασφαλισμένων υπηρεσιών στους χρήστες, οι οποίοι είναι οι κρατικοί αξιωματούχοι και οι δημόσιοι υπάλληλοι.

5. Πανεπιστήμιο Κύπρου (Τμήμα Πληροφορικής, Εργαστήριο Υπολογιστικών Συστημάτων Υψηλών Επιδόσεων)

Ενώπιον της επιτροπής κατέθεσαν και εκπρόσωποι της υπηρεσίας “SafeWeb”, η οποία αποτελεί προϊόν του προγράμματος “SaferNet”, στο οποίο μετέχει το Εργαστήριο Υπολογιστικών Συστημάτων Υψηλών Επιδόσεων του Τμήματος Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Κύπρου. Επομένως, σημειώνεται ότι τα όσα κατέθεσαν οι δύο εκπρόσωποι δε σημαίνει ότι αποτελούν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Οι ίδιοι εκπρόσωποι ανέφεραν τα ακόλουθα:

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, δεδομένου του προβλήματος της παιδικής πορνογραφίας, ξεκίνησε, από το 1999, διάφορες δράσεις στις ευρωπαϊκές χώρες, για να

ενεργοποιήσει την κοινωνία των πολιτών, ώστε να αντιδρά σε αυτό το θέμα. Μέσα στο πλαίσιο αυτό των δράσεων, χρηματοδοτεί σε κάθε χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπηρεσίες “hotline”, οι οποίες μπορούν να λάβουν ανώνυμες καταγγελίες για παράνομο περιεχόμενο στο διαδίκτυο και στοχεύουν στο να προωθήσουν αυτές τις καταγγελίες στις αρμόδιες αρχές.

Το 2004, κατόπιν ιδιωτικής πρωτοβουλίας, υποβλήθηκε πρόταση για δημιουργία κυπριακού “hotline” προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία υποβλήθηκε σε συνεργασία με το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας της Ελλάδας, του Πανεπιστημίου Κρήτης, το οποίο συμμετείχε στο αντίστοιχο ελληνικό “hotline” στην Ελλάδα. Η πρόταση αυτή εγκρίθηκε και η λειτουργία της κυπριακής υπηρεσίας “hotline SafeWeb” ξεκίνησε το Φεβρουάριο του 2005.

Η υπηρεσία “SafeWeb” αποτελεί προϊόν του προγράμματος “SaferNet”, στο οποίο μετέχουν το Εργαστήριο Υπολογιστικών Συστημάτων Υψηλών Επιδόσεων του Τμήματος Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Κύπρου και το Ινστιτούτο Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (Ηράκλειο Κρήτης), και συγχρηματοδοτείται από το ευρωπαϊκό “Safer Internet Programme”. Η “SafeWeb”, ως υπηρεσία “hotline”, έχει ως βασικό στόχο την παροχή στο κοινό της δυνατότητας υποβολής καταγγελιών ιστοσελίδων οι οποίες, κατά τη γνώμη των χρηστών, περιέχουν παράνομο περιεχόμενο, κυρίως παιδική πορνογραφία. Οι καταγγελίες υποβάλλονται ανώνυμα και τυγχάνουν επεξεργασίας με βάση τις πρακτικές και διαδικασίες τις οποίες έχει υιοθετήσει ο διεθνής σύνδεσμος υπηρεσιών “hotline”, INHOPE.

Πρακτικά, επιβεβαιώνεται ότι η καταγγεληθείσα ιστοσελίδα περιέχει δυνητικά παράνομο περιεχόμενο και εντοπίζεται η προέλευση του περιεχομένου αυτού. Αν στη χώρα προέλευσης λειτουργεί υπηρεσία “hotline”, τότε η καταγγελία προωθείται

στην εν λόγω υπηρεσία, η οποία, σε συνεργασία με τις τοπικές αστυνομικές αρχές και τον παροχέα υπηρεσιών διαδικτύου στην υποδομή του οποίου φιλοξενείται η ιστοσελίδα αυτή, φροντίζει για την άμεση απομάκρυνση του παράνομου περιεχομένου από την κυκλοφορία. Στη συνέχεια, οι αστυνομικές αρχές φροντίζουν για την πλήρη διαλεύκανση της υπόθεσης και τον εντοπισμό των ατόμων οι οποίοι εμπλέκονταν στη διακίνηση του παράνομου περιεχομένου. Η πρακτική αυτή αφενός εξασφαλίζει την ταχεία απομάκρυνση του παράνομου περιεχομένου και αφετέρου, ιδιαίτερα σε χώρες οι οποίες δέχονται δεκάδες χιλιάδες καταγγελίες ετησίως, απαλλάσσει τις τοπικές αρχές από μέρος του φόρτου εργασίας που θα αναλάμβαναν διαφορετικά. Σε περίπτωση μη ύπαρξης υπηρεσίας “hotline” στη χώρα προέλευσης, η καταγγελία προωθείται στις τοπικές αστυνομικές αρχές, για να καταλήξει μέσω των σχετικών δικτύων στις αρμόδιες αρχές. Η λειτουργία των υπηρεσιών “hotline” προϋποθέτει τη συνεργασία με τοπικές αρχές, φορείς, οργανώσεις, καθώς και τη βιομηχανία του διαδικτύου.

Σύμφωνα με τον πιο πάνω εκπρόσωπο, το θέμα της άμεσης διερεύνησης είναι πολύ σημαντικό, διότι το παράνομο περιεχόμενο εμφανίζεται και εξαφανίζεται μέσα σε διάστημα λίγων ωρών, δηλαδή αυτοί οι εγκληματίες χρησιμοποιούν το διαδίκτυο, για να βγάλουν κάποιο περιεχόμενο, και μετά προσπαθούν να εξαφανίσουν τα ίχνη τους. Άρα η διαδικασία μετά την καταγγελία, για να μπορέσει να γίνει άμεση διερεύνηση, είναι πολύ σημαντική, έτσι ώστε να μην έχουν χαθεί τα ηλεκτρονικά ίχνη.

Ο ίδιος εκπρόσωπος ανέφερε περαιτέρω ότι το θέμα του νομικού πλαισίου είναι πάρα πολύ σημαντικό, γιατί ζούμε σε μία παγκοσμιοποιημένη κοινωνία και οι εγκληματίες έχουν μεγάλο κύκλο εργασιών και μεγάλα κέρδη. Η εγκληματική δραστηριότητα όσον αφορά το παράνομο περιεχόμενο αφορά την παραγωγή,

στην Κύπρο όμως, λόγω του μικρού μεγέθους της χώρας, η εγκληματική δραστηριότητα αφορά τη διανομή και αυτό είναι το θέμα του νομικού πλαισίου, δηλαδή ποιος εμποδίζει έναν εγκληματία αύριο να δανειστεί, να αγοράσει ή να ενοικιάσει κάποιο “server” στην Κύπρο, να το συνδέσει με μία δορυφορική τηλεόραση και να “σερβίρει” περιεχόμενα πορνό. Τέλος, η κατανάλωση αφορά ανθρώπους με προφανή ψυχολογικά προβλήματα οι οποίοι καταναλώνουν αυτό το περιεχόμενο.

Σε σχέση με την πρόσβαση στο διαδίκτυο φοιτητών και καθηγητών του Πανεπιστημίου Κύπρου, ο πιο πάνω εκπρόσωπος ανέφερε ότι, όταν κάποιος πάρει έναν κωδικό, για να έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο, υπογράφει ότι λαμβάνει γνώση κάποιων κανόνων τους οποίους επιβάλλει το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Οι κανόνες αυτοί είναι γενικοί κανόνες ακαδημαϊκής πτυχής, αλλά και κανόνες ορθής πρακτικής. Επομένως, σε περίπτωση που σκεφτεί κάποιος να κάνει κάτι που είναι αντίθετο σε αυτούς τους κανόνες, μπορεί να επιβληθούν κυρώσεις από το ίδρυμα, όχι όμως νομικές κυρώσεις.

Ο εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου Κύπρου, καταθέτοντας ενώπιον της επιτροπής, προέβη σε διαχωρισμό μεταξύ του παράνομου και του επιβλαβούς περιεχομένου στο διαδίκτυο. Για το μεν πρώτο απαγορεύεται καθολικά η παραγωγή, εξασφάλιση, κατοχή, διακίνηση, εμπορία κ.λπ., ενώ η χρήση του δευτέρου δεν είναι παράνομη, δεδομένου ότι πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις κυρίως σε σχέση με την ηλικία του χρήστη.

Ο ίδιος εκπρόσωπος κατέθεσε ενώπιον της επιτροπής υπόμνημα στο οποίο αναφέρονται, ανάμεσα σε άλλα, τα ακόλουθα:

Οι πρώτες υπηρεσίες “hotline” παρουσιάστηκαν γύρω στο 1996. Κατά κανόνα, οι υπηρεσίες αυτές αποτελούν προϊόν της πρωτοβουλίας κοινωφελών οργανώσεων,

συνδέσμων παροχών υπηρεσιών διαδικτύου ή δικηγορικών συνδέσμων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αναγνωρίζοντας τη συμβολή των “hotlines” στην καταπολέμηση του παράνομου περιεχομένου δέσμευσε τα απαραίτητα κονδύλια και θέσπισε τη λειτουργία του “Safer Internet Programme”, το οποίο από το 1999, όταν και πρωτοξεκίνησε, ενισχύει οικονομικά και συντονίζει τις εθνικές υπηρεσίες στους ακόλουθους τομείς:

- α. Δημιουργία υπηρεσιών “hotline” σε κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και αρμόδιου συντονιστικού φορέα.
- β. Δημιουργία υπηρεσιών ευαισθητοποίησης του κοινού σε θέματα διαδικτυακής ασφάλειας σε κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και αρμόδιου συντονιστικού φορέα.
- γ. Λοιπές δράσεις (φιλτράρισμα, κατηγοριοποίηση περιεχομένου, αξιολόγηση πρωτοβουλιών).

Ο διεθνής σύνδεσμος των υπηρεσιών “hotline” ιδρύθηκε το 1999. Αρχικά, αποτελούσε μια καθαρά ευρωπαϊκή πρωτοβουλία, σύντομα όμως στο σύνδεσμο προστέθηκαν και μη ευρωπαϊκές χώρες. Στόχο έχει το συντονισμό των δράσεων, τον καθορισμό διαδικασιών λειτουργίας των “hotlines” και την παρουσίαση του προβλήματος στους ευρωπαϊκούς διεθνείς φορείς. Η υπηρεσία “SafeWeb” έχει από τον Οκτώβριο του 2005 προσχωρήσει στο σύνδεσμο υπό το καθεστώς του μέλους προς ένταξη (provisional membership), ενώ η αίτησή της για ένταξή της ως πλήρους και ομότιμου μέλους θα εξεταζόταν στη γενική συνέλευση των μελών του συνδέσμου τον Οκτώβριο του 2006.

Το θέμα του φιλτραρίσματος του παράνομου περιεχομένου αποτέλεσε ένα από τα κεντρικά ζητήματα της συζήτησης της συνάντησης φορέων, οργανώσεων και υπηρεσιών η οποία έλαβε χώρα τον Ιούνιο του 2006 στο Λουξεμβούργο στα

πλαίσια του “Safer Internet Forum”. Σύμφωνα με τον πιο πάνω εκπρόσωπο, με τον όρο “φιλτράρισμα” αναφερόμαστε στην αποκοπή πρόσβασης ιστοσελίδων οι οποίες (θεωρείται ότι) περιλαμβάνουν παράνομο περιεχόμενο (παιδική πορνογραφία). Ο αποκλεισμός της πρόσβασης σε τέτοιο περιεχόμενο γίνεται κεντρικά από τους παροχείς υπηρεσιών διαδικτύου και προϋποθέτει τη δημιουργία και διανομή στους παροχείς υπηρεσιών λίστας τέτοιων ιστοσελίδων, η οποία θα πρέπει να είναι δυναμική, δηλαδή να ανανεώνεται συχνά, συμπεριλαμβάνοντας νέα στοιχεία. Μια τέτοια λίστα μπορεί να γίνει διαθέσιμη:

- α. από τις αστυνομικές αρχές,
- β. από κάποια υπηρεσία “hotline”,
- γ. από το σύνδεσμο των υπηρεσιών “hotline”, INHOPE.

Ως παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η περίπτωση της Αγγλίας, στην οποία οι παροχείς υπηρεσιών λαμβάνουν τη σχετική λίστα από τις αστυνομικές αρχές, οι οποίες με τη σειρά τους για τη δημιουργία και ανανέωση της λίστας συνεργάζονται με την τοπική υπηρεσία “hotline” (Internet Watch Foundation-IWF). Η όλη διαδικασία δημιουργεί επιμέρους ζητήματα, σημαντικότερο εκ των οποίων είναι το ποιος φορέας αναλαμβάνει την ευθύνη σχηματισμού της εν λόγω λίστας. Σχετικοί παράγοντες, οι οποίοι θα πρέπει να συνυπολογισθούν, είναι οι εξής:

- α. Η ανανέωση της λίστας θα πρέπει να γίνεται με εξαιρετικά γρήγορους ρυθμούς, επειδή ιστοσελίδες με παράνομο περιεχόμενο συχνά αλλάζουν διευθύνσεις, κάτι το οποίο καθιστά σχεδόν απαγορευτική τη συνήθη πορεία των πραγμάτων (ενδελεχή έλεγχο του συνόλου του περιεχομένου στα πλαίσια δικαστικής αγωγής).
- β. Θα πρέπει να καθοριστεί ο φορέας ο οποίος αναλαμβάνει την ευθύνη, σε περίπτωση αποκοπής πρόσβασης “νόμιμων” ιστοσελίδων.

Σημειώνεται ότι στην Αγγλία η αστυνομία απλά εισηγείται στους παροχείς υπηρεσιών την αποκοπή πρόσβασης στις συγκεκριμένες ιστοσελίδες, προτροπή που ουσιαστικά κανένας παροχέας δεν έχει την πολυτέλεια να αγνοήσει. Η διαδικασία βρίσκει εφαρμογή και σε ορισμένες σκανδιναβικές χώρες, ενώ αρκετοί από τους εκπροσώπους φορέων από τις υπόλοιπες χώρες έχουν ταχθεί κάθετα ενάντια στην προσέγγιση αυτή, αφενός υπογραμμίζοντας ότι αυτή υπερβαίνει τη δικαιοδοσία και τις αρμοδιότητες της αστυνομίας και αφετέρου κάνοντας λόγο για εν δυνάμει (αντικανονική) λογοκρισία.

Ο ίδιος εκπρόσωπος επισήμανε ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα άτομα τα οποία επισκέπτονται στο διαδίκτυο ιστοσελίδες με παράνομο περιεχόμενο το κάνουν εν γνώσει τους και κυρίως είναι αυτοί που επιδιώκουν να έχουν πρόσβαση σε περιεχόμενο παιδικής πορνογραφίας. Είναι κάτι το οποίο οι ίδιοι επιδιώκουν. Συνεπώς, δεν πρόκειται οικειοθελώς να εγκαταστήσουν οποιοδήποτε λογισμικό φιλτραρίσματος το οποίο θα απέτρεπε ή θα δυσχέραινε την πρόσβασή τους στο περιεχόμενο αυτό.

Ο πιο πάνω εκπρόσωπος έθεσε προς γνώση της επιτροπής ότι ο παγκόσμιος ιστός (World Wide Web), αυτό δηλαδή που οι περισσότεροι εννοούμε αναφερόμενοι σε διαδίκτυο, δεν είναι ο μοναδικός τρόπος διανομής περιεχομένου διαδικτυακά. Στα πλαίσια της διερεύνησης ή του διαλόγου τον οποίο έχει ξεκινήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να αναφερθούν τουλάχιστο θέματα όπως η χρήση των ομότιμων δικτύων (peer-to-peer networks-P2P), η χρήση των “chat rooms”, καθώς και η επέκταση της κινητής τηλεφωνίας στο χώρο του διαδικτύου. Υπογραμμίζεται ότι το όλο ζήτημα δεν έχει μόνο τεχνικές παραμέτρους, αλλά και νομικές.

Για λόγους πληρότητας, αναφορά θα πρέπει να γίνει και στο θέμα της

χρήσης των μηχανών αναζήτησης για την εύρεση παράνομου περιεχομένου, για το οποίο όμως ελάχιστα μπορεί να γίνουν σε τοπικό/εθνικό επίπεδο. Ενημερωτικά, ο πιο πάνω εκπρόσωπος ανέφερε ότι από τα δημοσιεύματα στο διεθνή τύπο φαίνεται ότι οι εταιρείες οι οποίες λειτουργούν μηχανές αναζήτησης γνωρίζουν το πρόβλημα. Κάποιες μάλιστα από αυτές είναι σε επαφή με το σύνδεσμο INHOPE. Η λύση του προβλήματος δεν μπορεί να είναι η πλήρης διαγραφή ορισμένων “ύποπτων” λέξεων κλειδιών, όπως είναι επί παραδείγματι η “παιδική πορνογραφία”, γιατί αυτό θα έκανε αδύνατη τη χρήση των όρων αυτών για αναζήτηση νόμιμων και χρήσιμων πληροφοριών στο διαδίκτυο (νομοθεσία, έρευνες, δημοσιεύματα κ.λπ.).

Ο πιο πάνω εκπρόσωπος αναφέρθηκε και στα ακόλουθα επιμέρους θέματα:

- α. Στη χρήση των “chat rooms” από παιδοφίλους, που σημειώνεται ότι υπάρχουν σχετικές αναφορές ότι ανάλογα κρούσματα έχουν παρατηρηθεί και στην Κύπρο. Η “SafeWeb” έχει μάλιστα δεχθεί σχετικές αναφορές. Θα πρέπει λοιπόν να διευκρινιστεί αν με βάση το νομικό πλαίσιο παρέχεται η δυνατότητα παρέμβασης και, αν ναι, να υποδειχθούν οι σχετικές διαδικασίες.
- β. Στην ανάγκη δημιουργίας επιτροπής αποτελούμενης από τοπικές αρχές, φορείς και οργανώσεις με στόχο την ενημέρωση, το συντονισμό των επιμέρους δράσεων και τη συμμετοχή της Κύπρου σε σχετικές διεθνείς δραστηριότητες και συζητήσεις οι οποίες διοργανώνονται από το “Safer Internet Programme” ή άλλους φορείς. Η δημιουργία μιας τέτοιας επιτροπής επιβάλλεται για τη σφαιρική αντιμετώπιση του φαινομένου της διακίνησης παράνομου περιεχομένου διαδικτυακά, αλλά και γενικότερα για την ασφαλή

χρήση του διαδικτύου.⁷

- γ. Στο θέμα “παιδιά σε άσεμνες στάσεις”. Το θέμα έχει απασχολήσει ιδιαίτερα ορισμένες από τις υπηρεσίες “hotline” με τις οποίες συνεργάζεται η “SafeWeb”, καθώς παρατηρείται διεθνώς αύξηση του φαινομένου των “πρακτορείων ανήλικων μοντέλων” (ιστοσελίδες οι οποίες παρουσιάζουν ανήλικα άτομα σε στάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν άσεμνες). Η σχέση αυτής της δραστηριότητας με την παιδική πορνογραφία είναι υπό διερεύνηση.
- δ. Στην “τεχνητή” πορνογραφία (animation, καρτούν). Εδώ περισσότερο από ό,τι στις υπόλοιπες περιπτώσεις γίνεται αισθητή η απουσία ενιαίου διεθνούς νομοθετικού πλαισίου, καθώς η αντιμετώπιση του φαινομένου από το οικείο νομικό πλαίσιο διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα.

Σύμφωνα με τον ίδιο εκπρόσωπο, για την αντιμετώπιση του προβλήματος της διαδικτυακής παρανομίας, η κυπριακή πολιτεία πρέπει να προχωρήσει στα ακόλουθα μέτρα:

- α. Εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου με περαιτέρω εξειδίκευση των προνοιών των διεθνών συνθηκών που έχει υπογράψει η Κυπριακή Δημοκρατία και δημιουργία εξειδικευμένου νομοθετικού πλαισίου για το διαδίκτυο.
- β. Ολοκλήρωση της στελέχωσης και έναρξη λειτουργίας ομάδας δίωξης

⁷ Η “SafeWeb” έχει καλέσει τους εμπλεκόμενους φορείς να συμμετάσχουν στη Συμβουλευτική Επιτροπή της υπηρεσίας. Η πρώτη συνάντηση των μελών της επιτροπής έγινε τον Απρίλιο του 2006 στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και η επόμενη συνάντηση προγραμματίζεται για τον Οκτώβριο. Επί του παρόντος στην υπηρεσία μετέχουν οι ακόλουθοι φορείς: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Παγκύπρια Συνομοσπονδία Γονέων Μέσης Εκπαίδευσης, Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Κυπριακή Εταιρεία Πληροφορικής (CCS) και επιχειρήσεις του κλάδου (παροχείς υπηρεσιών διαδικτύου και εταιρείες πληροφορικής). Επιπλέον, αν και δε μετέχει στην επιτροπή, το ενδιαφέρον του για τις συζητήσεις και δραστηριότητες της επιτροπής έχει εκδηλώσει το Γραφείο του Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων.

ηλεκτρονικού εγκλήματος στην Αστυνομία Κύπρου.

- Η ομάδα αυτή θα πρέπει να στελεχωθεί, μεταξύ άλλων, με επιστήμονες πληροφορικής με εξειδικευμένες γνώσεις και επίκαιρες μεταπτυχιακές σπουδές σε θέματα τεχνολογιών διαδικτύου, ασφάλειας διαδικτύου και υπολογιστικών συστημάτων, ηλεκτρονικής εγκληματολογίας κ.λπ.
 - Για την αποτελεσματική λειτουργία της ομάδας είναι απαραίτητο να προνοηθεί η συνεχής κατάρτιση και ενημέρωση των στελεχών της για τις εξελίξεις στις τεχνολογίες διαδικτύου και σε άλλα συναφή θέματα. Η κατάρτιση αυτή μπορεί να γίνεται τοπικά (π.χ. σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κύπρου) και στο εξωτερικό.
 - Επίσης, είναι απαραίτητος ο εξοπλισμός της ομάδας δίωξης ηλεκτρονικού εγκλήματος με τον κατάλληλο υπολογιστικό εξοπλισμό (υλικό και λογισμικό) για τη διερεύνηση καταγγελιών ηλεκτρονικού εγκλήματος και η συνεργασία της με εθνικούς και διεθνείς φορείς που ασχολούνται με τον περιορισμό του προβλήματος (SafeWeb hotline, INHOPE) και ενημέρωση του κοινού.
- γ. Σύσταση Εθνικής Ομάδας Αντιμετώπισης Περιστατικών Παραβίασης Υπολογιστικών και Διαδικτυακών Υποδομών στα πρότυπα του CERT (Computer Emergency Response Team). Με βάση τις προδιαγραφές του CERT, έχουν οργανωθεί σε πολλές χώρες ομάδες CSIRT (Computer Security Incident Response Teams), οι οποίες συγκεντρώνουν την απαραίτητη τεχνογνωσία (εμπειρογνώμονες) που υπάρχει σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση περιστατικών ηλεκτρονικού εγκλήματος, την παροχή τεχνικής βοήθειας προς τις αρμόδιες αρχές κ.λπ.
- Περαιτέρω, σύμφωνα με τον ίδιο εκπρόσωπο, για την αντιμετώπιση του

ηλεκτρονικού εγκλήματος και του παράνομου περιεχομένου στο διαδίκτυο μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων και για την αναβάθμιση της δίωξης του ηλεκτρονικού εγκλήματος οφείλουμε να λάβουμε υπόψη μας τις ακόλουθες παραμέτρους:

1. Τις τεχνικές αρχές που διέπουν το σχεδιασμό και τη λειτουργία του διαδικτύου, αφού η άγνοια ή η ελλιπής κατανόηση των αρχών αυτών μπορεί να οδηγήσει είτε σε ανεφάρμοστες νομοθεσίες είτε σε νομοθεσίες που θα αποτελέσουν τροχοπέδη στην ανάπτυξη του διαδικτύου στην Κύπρο.
2. Την ανάγκη συνεχούς ανάπτυξης εθνικής τεχνογνωσίας σε θέματα διαδικτύου, ασφάλειας δικτύων και συστημάτων και ηλεκτρονικής εγκληματολογίας. Η απουσία εθνικής τεχνογνωσίας σε αυτά τα θέματα καθιστά την αντιμετώπιση του προβλήματος πρακτικά ανέφικτη, καθώς η διαδικασία αναζήτησης της αναγκαίας τεχνογνωσίας για τη διερεύνηση περιστατικών ηλεκτρονικού εγκλήματος δίδει επαρκή χρόνο στους εγκληματίες να εξαφανίσουν τα ηλεκτρονικά τους ίχνη και να διαφύγουν τον εντοπισμό. Επίσης, η απουσία τεχνογνωσίας δυσχεραίνει τη λήψη προληπτικών μέτρων για την προστασία των χρηστών του διαδικτύου και των κυπριακών διαδικτυακών υποδομών.

6. Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου

Ο Διευθυντής Υπηρεσιών Διαδικτύου της ΑΤΗΚ, καταθέτοντας τις θέσεις της ΑΤΗΚ ενώπιον της επιτροπής, ανέφερε ότι μέχρι πριν από λίγα χρόνια δεν υπήρχαν δικλίδες ασφαλείας, δηλαδή οποιοσδήποτε μπορούσε να γράψει οτιδήποτε και να το εισαγάγει στο διαδίκτυο και οποιοσδήποτε μπορούσε να έχει πρόσβαση, να το διαβάσει, να το μετακινήσει και να το εκμεταλλευτεί. Τα τελευταία χρόνια, λόγω του ότι σημειώθηκαν αρκετά εγκλήματα στο διαδίκτυο (εγκλήματα ηλεκτρονικής μορφής), όλες οι χώρες ανησύχησαν και δημιούργησαν ειδικές αστυνομικές μονάδες καταπολέμησης του ηλεκτρονικού εγκλήματος.

Όσον αφορά συγκεκριμένα την παιδική πορνογραφία, ο ίδιος ανέφερε ότι τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο αυτή αυξάνεται ραγδαία. Η διακίνηση του πορνογραφικού υλικού γίνεται μέσω ιστοσελίδων και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και η προσέγγιση των ανυποψίαστων παιδιών γίνεται είτε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είτε στους διάφορους χώρους ανοικτής επικοινωνίας (“chat rooms”). Ο ίδιος εκπρόσωπος κατέθεσε ενώπιον της επιτροπής γραπτό υπόμνημα στο οποίο, ανάμεσα σ’ άλλα, αναφέρονται τα ακόλουθα:

Από στατιστικές που έχουν δημοσιοποιηθεί στο διαδίκτυο, έχουν παρθεί οι εξής σημαντικές πληροφορίες:

1. Υπάρχουν διακόσιες χιλιάδες ιστοσελίδες, τουλάχιστο, στο διαδίκτυο οι οποίες πωλούν υλικό παιδικής πορνογραφίας, με εισπράξεις \$20-\$30 δις το χρόνο.
2. Ενενήντα πέντε τοις εκατό των παιδιών άνω των δεκατριών ετών προτιμούν να μπαίνουν στο διαδίκτυο, όταν οι γονείς τους απουσιάζουν, γιατί θέλουν να εισέρχονται σε χώρους ανοικτής επικοινωνίας (IRC κ.λπ.), κάτι που οι περισσότεροι γονείς το απαγορεύουν (έρευνα στον ελληνικό χώρο).
3. Διακόσιες εξήντα έξι νέες ιστοσελίδες περίπου προστίθενται καθημερινά στον ήδη μεγάλο όγκο πορνογραφικού υλικού που διατίθεται στο διαδίκτυο, με αποτέλεσμα να υπολογίζεται ότι οι σελίδες με πορνογραφικό περιεχόμενο είναι ο πιο ανεπτυγμένος τομέας πωλήσεων μέσα από το διαδίκτυο.

Ένα στατιστικό στοιχείο από την αγγλική αστυνομία είναι ότι στην Αγγλία το 20% των παιδιών που μπαίνουν στα “chat rooms” έχουν προσεγγιστεί από παιδόφιλους. Σύμφωνα με τον ίδιο, ανά τον κόσμο υπάρχουν εκατοντάδες χιλιάδες πορνογραφικού υλικού στο διαδίκτυο και πίσω απ’ όλα κρύβεται το οικονομικό συμφέρον. Υπάρχει ένα εμπόριο της τάξης των δεκάδων

δισεκατομμυρίων δολαρίων που γίνεται χρησιμοποιώντας αυτές τις σελίδες.

Η ΑΤΗΚ, όντας ένας οργανισμός που αντιλαμβάνεται το πρόβλημα, από το 2001 άρχισε ένα πρόγραμμα ενημέρωσης όλων των σχολείων για το διαδίκτυο γενικά, αλλά και για τους κινδύνους που ελλοχεύουν στο διαδίκτυο. Παράλληλα, η ΑΤΗΚ ενημερώνει τους γονείς σε διάφορες συγκεντρώσεις και το 2005 εξέδωσε ένα ειδικό βιβλιαράκι το οποίο στάλθηκε μέσω των μαθητών σε όλους τους γονείς. Επιπλέον, η ΑΤΗΚ διοργάνωσε ημερίδες με θέμα “Ασφάλεια στο διαδίκτυο για τα παιδιά μας” στις οποίες προσκάλεσε για να μιλήσουν ειδικούς για θέματα κοινωνικής ασφάλισης διαδικτύου από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Περαιτέρω, η ΑΤΗΚ έχει προβεί σε δημοσιεύσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και παρακολουθεί τις εξελίξεις διεθνώς για ασφάλεια στο διαδίκτυο. Πρόσφατα η ΑΤΗΚ έλαβε μέρος σε διεθνές συνέδριο στη Θεσσαλονίκη για θέματα ασφάλειας διαδικτύου για τα παιδιά, με έμφαση στην πορνογραφία. Στο συνέδριο αυτό αποδείχθηκε ότι ορισμένα παιδιά πληρώνονται, αλλά όμως εξαναγκάζονται να πρωταγωνιστήσουν σε πορνογραφικές πράξεις. Πρόκειται για εκμετάλλευση ορισμένων διαστροφών του μυαλού, ώστε να κερδίσουν ορισμένοι χρησιμοποιώντας τα παιδιά.

Όπως ανέφερε ενώπιον της επιτροπής ο ίδιος εκπρόσωπος, η ΑΤΗΚ από τον Οκτώβριο του 2006 εισήγαγε σε εμπορική βάση μια νέα υπηρεσία η οποία παρέχει στους πελάτες της υπηρεσίας CYTANET προϊόν φιλτραρίσματος το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την προσφορά υψηλού βαθμού προστασίας από το παράνομο, ανεπιθύμητο και επιβλαβές περιεχόμενο στο διαδίκτυο. Δηλαδή οι γονείς μπορούν να διαλέγουν τι είδους περιεχόμενο θα δικαιούται να βλέπει το κάθε παιδί. Σύμφωνα με τον ίδιο όμως, κανένα φίλτρο δεν μπορεί να παρέχει 100% ασφάλεια έναντι της πορνογραφίας ή οποιουδήποτε άλλου κακού

περιεχομένου. Ο λόγος εισαγωγής του φίλτρου αυτού είναι γιατί έχει τη λεγόμενη “τεχνική νοημοσύνη”, δηλαδή, όταν κάποιος προσπαθήσει να έχει πρόσβαση σε μια σελίδα η οποία δεν είναι ήδη κατηγοριοποιημένη, το σύστημα από μόνο του πριν επιτρέψει στο παιδί να δει τη σελίδα, κάνει μόνο του σε χιλιοστά του δευτερολέπτου έλεγχο της σελίδας και την κατηγοριοποιεί εκείνη τη στιγμή. Περαιτέρω, το φίλτρο αυτό έχει τη δυνατότητα να ελέγξει και να αποκόψει την πρόσβαση και στα “chat rooms” ή σε ορισμένα από αυτά, καθώς επίσης και την πρόσβαση στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Σύμφωνα με τον ίδιο εκπρόσωπο, το διοικητικό συμβούλιο της ΑΤΗΚ πρόσφατα έχει εγκρίνει τη δωρεάν παροχή της υπηρεσίας αυτής σε όλους τους πελάτες της ΑΤΗΚ οι οποίοι επιθυμούν να τη χρησιμοποιήσουν.

Πέραν της εισαγωγής του νέου αυτού προϊόντος, η ΑΤΗΚ, εδώ και χρόνια, αποκόπτει προορισμούς που καταλήγουν στις λεγόμενες “ροζ παγίδες”. Όταν κάποιος πελάτης επισκεφθεί ιστοσελίδα ερωτικού περιεχομένου, ενεργοποιείται στον υπολογιστή του ένα εξειδικευμένο λογισμικό το οποίο διακόπτει την τηλεφωνική σύνδεση με τον τοπικό παροχέα υπηρεσιών διαδικτύου που διενεργεί κλήσεις σε τηλέφωνα του εξωτερικού, με αποτέλεσμα παραφουσκωμένους για τους πελάτες αυτούς λογαριασμούς. Με αυτό τον τρόπο η ΑΤΗΚ ελέγχει την απότομη αλλαγή στο λογαριασμό του πελάτη και τον ενημερώνει ανάλογα.

Τονίζοντας ότι η ΑΤΗΚ είναι απλώς παροχέας πρόσβασης στο διαδίκτυο και πως δεν είναι αυτή που ελέγχει το περιεχόμενο του διαδικτύου, ανέφερε πως συνεχής προσπάθεια της ΑΤΗΚ είναι να παρέχει όσο το δυνατό καλύτερη προστασία στους πελάτες της. Καταλήγοντας ο εκπρόσωπος της ΑΤΗΚ, ανέφερε πως για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του σοβαρού προβλήματος της διάδοσης του πορνογραφικού περιεχομένου στο διαδίκτυο, αλλά και για την καταπολέμηση

άλλων παρόμοιων κινδύνων, με στόχο την ελαχιστοποίηση των πιθανών επιπτώσεων στην κυπριακή κοινωνία, επιβάλλεται η συστράτευση όλων των εμπλεκόμενων φορέων/οργανώσεων της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής του τόπου. Γι' αυτό, η ΑΤΗΚ εισηγείται τη σύσταση ειδικού φορέα με συμμετοχή/εκπροσώπηση των οργανωμένων γονέων, των εκπαιδευτικών, των εκπροσώπων των παιδιών και της νεολαίας, των παροχών υπηρεσιών διαδικτύου, της αστυνομίας, της Γενικής Εισαγγελίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, της εκτελεστικής εξουσίας, της Βουλής των Αντιπροσώπων και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, με στόχο την ολοκληρωτική και αποτελεσματική αντιμετώπιση της ήδη παρούσας μάστιγας της διάδοσης του παιδικού πορνογραφικού περιεχομένου στην κοινωνία μας.

Περαιτέρω, ο ίδιος εκπρόσωπος κατέθεσε γραπτό ενημερωτικό έντυπο στο οποίο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες χρήσιμες συμβουλές, ώστε να δημιουργηθεί ένα "δίχτυ ασφαλείας" για τα παιδιά:

1. Ποτέ δε δίνουμε τα προσωπικά μας στοιχεία στο διαδίκτυο.
2. Δε ξεχνάμε ότι οι άνθρωποι στο διαδίκτυο συχνά δηλώνουν ψεύτικα στοιχεία.
3. Ποτέ δε συναντούμε κάποιον που γνωρίσαμε στο διαδίκτυο χωρίς να μας συνοδεύει κάποιος υπεύθυνος ενήλικος.
4. Ποτέ δεν απαντούμε σε ανώνυμα ή προσβλητικά ηλεκτρονικά μηνύματα.
5. Διακόπτουμε τη σύνδεση αμέσως μόλις δούμε ή διαβάσουμε κάτι που μας ενόχλησε.
6. Προσπαθούμε να μη μένουμε συνδεδεμένοι για πολλή ώρα με το διαδίκτυο.
7. **Εταιρείες παροχής υπηρεσιών διαδικτύου και Κυπριακό Ερευνητικό και Ακαδημαϊκό Δίκτυο (ΚΕΑΔ)**

Οι εκπρόσωποι των εταιρειών παροχής υπηρεσιών διαδικτύου, με αφορμή τη

διαπίστωση και συνάμα εισήγηση της επιτροπής για εισαγωγή υπηρεσιών φιλτραρίσματος, με σκοπό την προσφορά υψηλού βαθμού προστασίας από το παράνομο περιεχόμενο παιδικής πορνογραφίας στο διαδίκτυο, κατέθεσαν στην επιτροπή τα ακόλουθα:

Υπάρχει η δυνατότητα παροχής της υπηρεσίας φιλτραρίσματος, η οποία θα δίδεται σε επίπεδο δικτύου. Ο πελάτης δε θα έχει καμιά ανάμειξη στην ενεργοποίηση ή απενεργοποίηση, εκτός από το να ενημερώσει τον παροχέα ότι επιθυμεί να του παρέχεται αυτή η υπηρεσία φιλτραρίσματος μαζί με το πακέτο σύνδεσης των υπηρεσιών. Αν ο πελάτης επισκεφθεί κάποια ιστοσελίδα που περιέχει πορνογραφικό υλικό, τότε θα του σταλθεί μήνυμα ότι ανακόπηκε και δεν μπορεί να επισκεφθεί τη συγκεκριμένη ιστοσελίδα. Ήδη υπηρεσίες φιλτραρίσματος του περιεχομένου παρέχονται στην Κύπρο σε πολλές εταιρείες και οργανισμούς για τους υπαλλήλους τους οι οποίοι εν ώρα εργασίας δικαιούνται να επισκέπτονται μόνο ιστοσελίδες που σχετίζονται με το αντικείμενο της δουλειάς τους. Οι ίδιοι οι παροχείς διευκρίνισαν ότι κανένα φίλτρο δεν μπορεί να είναι απόλυτα ασφαλές, γιατί τα δίκτυα εξελίσσονται και χρειάζεται συνεχής επιτήρηση. Αναφορικά με το ζήτημα των “chat rooms”, οι ίδιοι ανέφεραν ότι δεν υπάρχει κατάλληλο φίλτρο για να εμποδίσει το παράνομο περιεχόμενο και εναπόκειται περισσότερο στην καθοδήγηση και την εκπαίδευση των παιδιών από τους γονείς, οι οποίοι και αυτοί με τη σειρά τους πρέπει να τύχουν εκπαίδευσης σε σχέση με το διαδίκτυο.

Επιπλέον, όσον αφορά την ευθύνη σε περίπτωση μετάδοσης παράνομων πληροφοριών, ο φορέας παροχής υπηρεσιών διαδικτύου δεν ευθύνεται όσον αφορά τις μεταδιδόμενες πληροφορίες, εφόσον δεν είναι αυτός που στέλνει τις πληροφορίες και δεν επιλέγει τον αποδέκτη της μετάδοσης, αλλά η ευθύνη ανήκει

στο πρόσωπο που στέλνει τις πληροφορίες.

Επίσης δεν ευθύνεται όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών για τις πληροφορίες που αποθηκεύονται, υπό τον όρο ότι δε γνωρίζει ότι πρόκειται για παράνομη δραστηριότητα ή πληροφορία. Μόλις αντιληφθεί ότι πρόκειται για τέτοια παράνομη δραστηριότητα, όπως και το γεγονός ότι διενεργείται μέσω της συγκεκριμένης σελίδας παράβαση δικαιωμάτων τρίτων προσώπων, αποσύρει ταχέως τις πληροφορίες ή καθιστά την πρόσβαση σ' αυτές αδύνατη.

Ειδικότερα, οι φορείς παροχής υπηρεσιών διαδικτύου δεν έχουν γενική υποχρέωση ελέγχου των διακινούμενων πληροφοριών ούτε γενική υποχρέωση αναζήτησης γεγονότων ή περιστάσεων που δείχνουν ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες. Οι φορείς, σε περίπτωση υπόνοιας, ή, όταν περιέλθει στην αντίληψή τους η χορήγηση/διενέργεια παράνομων πληροφοριών ή δραστηριοτήτων που επιχειρούν αποδέκτες των υπηρεσιών τους, οφείλουν να κοινοποιήσουν στις αρμόδιες αρχές και την αστυνομία τις πληροφορίες που διευκολύνουν την εντόπιση των αποδεκτών των υπηρεσιών τους με τους οποίους έχουν συμφωνίες αποθήκευσης.

Ο εκπρόσωπος του Κυπριακού Ερευνητικού και Ακαδημαϊκού Δικτύου (ΚΕΑΔ) ανέφερε στην επιτροπή πως το ΚΕΑΔ είναι ένας οργανισμός που δημιουργήθηκε από το κράτος, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών και το Πανεπιστήμιο Κύπρου, που έχει ως στόχο την παροχή υπηρεσιών διαδικτύου στην ακαδημαϊκή και εκπαιδευτική κοινότητα της Κύπρου για διευκόλυνση της έρευνας στο ευρωπαϊκό ακαδημαϊκό δίκτυο. Ο ίδιος εκπρόσωπος ανέφερε ως παράδειγμα την Ιρλανδία, όπου εφαρμόστηκε το σύστημα φιλτραρίσματος στο σχολικό δίκτυο (schoolnet) κατόπιν απόφασης του οικείου Υπουργείου Παιδείας.

8. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού ανέφεραν στην επιτροπή ότι έχει ξεκινήσει η συνεργασία τους με το ΚΕΑΔ. Ειδικότερα, το ΚΕΑΔ θα παράσχει στο Υπουργείο την κατάλληλη τεχνογνωσία, για να σχεδιαστεί ένα εκπαιδευτικό δίκτυο στο οποίο θα υπάρχουν πρόνοιες σε θέματα ασφάλειας. Θα πρόκειται για ένα δίκτυο το οποίο θα έχει ελεγχόμενη πρόσβαση στο διαδίκτυο, αφού υπήρξε παραδοχή ότι σήμερα τα σχολεία έχουν ανεξέλεγκτη πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Περαιτέρω, αναφέρθηκε στην επιτροπή ότι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει προχωρήσει σε συμφωνία με την ΑΤΗΚ, ώστε να παρέχεται δωρεάν η υπηρεσία φιλτραρίσματος της ΑΤΗΚ. Σύμφωνα με τους ίδιους εκπροσώπους, στο γενικότερο σχεδιασμό του εκπαιδευτικού δικτύου και με την πλήρη ανάπτυξή του θα εφαρμοστεί ένα παρόμοιο με της Ιρλανδίας μοντέλο, το λεγόμενο “διαδικτυακό σχολείο”. Στο σχεδιασμό τα σχολεία θα είναι ενωμένα μεταξύ τους με το κεντρικό σημείο, το λεγόμενο “data center” του υπουργείου.

Όσον αφορά το “διαδικτυακό σχολείο”, σύμφωνα με τους ίδιους, έχει ήδη ετοιμαστεί το κεντρικό σημείο στο οποίο θα είναι ενωμένα τα σχολεία και έχει εξασφαλιστεί ο κατάλληλος εξοπλισμός. Έχουν ήδη επιλεγεί επτά σχολικές μονάδες οι οποίες θα συμμετέχουν στην πιλοτική εφαρμογή του διαδικτυακού σχολείου και προβλέπεται πλήρης και καθολική εφαρμογή του σε όλες τις σχολικές μονάδες το έτος 2009. Οι ίδιοι εκπρόσωποι ανέφεραν πως, επειδή τώρα πρόκειται για μια προσωρινή φάση, όπου οι σχολικές μονάδες είναι από μόνες τους ενωμένες με το διαδίκτυο και μέχρι την εφαρμογή του διαδικτυακού σχολείου, λήφθηκαν δύο πρακτικά μέτρα για την προστασία των μαθητών. Το ένα είναι η ετοιμασία κώδικα δεοντολογίας για το σχεδιασμό ιστοσελίδων και για τη χρήση του διαδικτύου από τους μαθητές. Οποιαδήποτε χρήση του διαδικτύου μέσα σε

σχολείο θα γίνεται υπό την αυστηρή εποπτεία των εκπαιδευτικών. Το άλλο πρακτικό μέτρο είναι η ενεργοποίηση της υπηρεσίας φιλτραρίσματος της ΑΤΗΚ σε όλα τα σχολεία από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο.

9. Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΓΕΡΗΕΤ)

Ο Βοηθός Επίτροπος Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων ανέφερε ενώπιον της επιτροπής ότι υπάρχουν ραγδαίες εξελίξεις στον τεχνολογικό τομέα και στον τομέα της σύγκλισης των υπηρεσιών και των δικτύων και των οπτικοακουστικών μέσων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και παρ' όλο που η τεχνολογία εξελίσσεται, η νομοθεσία καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια να ακολουθήσει αυτή την εξέλιξη. Ο ίδιος αναφέρθηκε στη νέα Οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, η οποία αναμένεται, μετά το πλαίσιο πολιτικής συμφωνίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να τεθεί μετά το καλοκαίρι σε εφαρμογή με κάποιο διάστημα υλοποίησης από τα κράτη μέλη. Δηλαδή, σύμφωνα με τον ίδιο, αλλάζει η Οδηγία που είχε τίτλο "Τηλεόραση χωρίς σύνορα" και γίνεται Οδηγία για υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων. Η Οδηγία αυτή προσπαθεί να διευρύνει τη ρύθμιση περιεχομένου σε υπηρεσίες οι οποίες είναι πρόσφατες και μέχρι τώρα δεν υπήρχε η δυνατότητα ρύθμισης. Για παράδειγμα, υπάρχουν σήμερα στην Κύπρο υπηρεσίες που αφορούν την παροχή οπτικοακουστικού περιεχομένου μέσα από δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και υπάρχουν οι δορυφορικές υπηρεσίες που δεν μπορούν να τύχουν ρύθμισης. Σύμφωνα με τον ίδιο, όλοι αναμένουν τη νέα Οδηγία, ούτως ώστε να μπορέσει να υπάρξει η ρύθμιση περιεχομένου σ' αυτό τον τομέα. Παράλληλα, αυτή η Οδηγία περιλαμβάνει και κάποιες πρόνοιες ρύθμισης στη μετάδοση περιεχομένου πέραν των συμβατικών ραδιοηλεκτρονικών εκπομπών.

Μεταξύ άλλων, απαιτεί τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και καλύπτει θέματα μετάδοσης νόμιμου πορνογραφικού υλικού μέσω κρυπτογράφησης με κατάλληλη σηματοδότηση. Δεν καλύπτονται όμως θέματα παράνομης πορνογραφίας, στα οποία εντάσσεται η διάδοση πορνογραφικού υλικού που αφορά τις αστυνομικές αρχές. Οι αρμόδιες αρχές γι' αυτή την Οδηγία είναι το Υπουργείο Εσωτερικών και η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης.

Σε σχέση με ερώτηση της επιτροπής κατά πόσο το ΓΕΡΗΕΤ θα μπορούσε να παίξει συντονιστικό ρόλο στα θέματα φιλτραρίσματος από τους παροχείς υπηρεσιών διαδικτύου, ο ίδιος ανέφερε πως στα πλαίσια ειδικής νομοθεσίας δεν υπάρχει τέτοια αρμοδιότητα.

Ο Επίτροπος όμως μπορεί να συμπεριλάβει στους όρους αδειοδότησης των παροχέων και όρους που παραπέμπουν σε σχετικά μέτρα που αφορούν το περιεχόμενο, τα οποία μέτρα τίθενται σε έναν αδειοδοτημένο παροχέα από αρμόδιες αρχές της Δημοκρατίας ως υποχρέωση που μπορεί να αφορά και φιλτράρισμα.

Δ. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Διαπιστώσεις-Συμπεράσματα

1. Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Εγκληματικότητα και την Καταπολέμηση των Ναρκωτικών και Εξαρτησιογόνων Ουσιών, υπό το φως όλων των θέσεων και απόψεων που εκφράστηκαν ενώπιόν της καθ' όλη τη διάρκεια της συζήτησης του θέματος «Το πρόβλημα της διάδοσης παιδικού πορνογραφικού και άλλου υλικού μέσω του διαδικτύου», διαπιστώνει ότι υπήρξε γενική παραδοχή από όλους τους αρμόδιους και εμπλεκόμενους φορείς που κλήθηκαν ενώπιόν της πως πρόκειται για ένα πρόβλημα που εξελίσσεται με γοργούς ρυθμούς σε μια νέα μάστιγα για την

κυπριακή κοινωνία. Το πορνογραφικό υλικό διαδίδεται με ταχύτατους ρυθμούς, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες, γι' αυτό όλοι οι φορείς πρέπει να συνεργαστούν και να κινητοποιηθούν άμεσα.

2. Η επιτροπή κρίνει ότι η διάδοση πορνογραφικού υλικού μέσω του διαδικτύου και ειδικότερα του παιδικού πορνογραφικού υλικού αποτελεί ένα φαινόμενο διαστροφής, ένα εγκληματικό πρόβλημα παγκόσμιας εμβέλειας. Η επιτροπή διαπιστώνει πως το ηλεκτρονικό αυτό έγκλημα διακινεί δισεκατομμύρια δολάρια. Τουλάχιστο διακόσιες χιλιάδες ιστοσελίδες βρίσκονται στο διαδίκτυο οι οποίες πωλούν υλικό παιδικής πορνογραφίας με εισπράξεις \$20 δις-\$30 δις το χρόνο και καθημερινά προστίθενται σχεδόν τριακόσιες νέες ιστοσελίδες πορνογραφικού υλικού που διατίθεται στο διαδίκτυο. Η Κύπρος μπορεί να μην έχει σήμερα σοβαρό πρόβλημα με θύματα παιδικής πορνογραφίας, αλλά, γνωρίζοντας την ετήσια αύξηση των περιστατικών της παιδικής πορνογραφίας και τις διαστάσεις που προσλαμβάνει το φαινόμενο αυτό, θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι να το αντιμετωπίσουμε άμεσα, δραστικά και αποτελεσματικά.
3. Η επιτροπή διαπιστώνει ότι, όπως εξάγεται από την όλη συζήτηση, υπάρχει έλλειψη ενημέρωσης των χρηστών του διαδικτύου. Οι χρήστες δε γνωρίζουν τρόπους αυτοπροστασίας από το παράνομο και επιβλαβές περιεχόμενο, όπως αυτό χαρακτηρίστηκε, καθώς δε γνωρίζουν πού πρέπει να αποταθούν και να προβούν σε καταγγελία, εφόσον κάτι τέτοιο περιέλθει στην αντίληψή τους. Η ελλιπής διαφώτιση για τους κινδύνους που ελλοχεύουν από την κακή χρήση του διαδικτύου, καθώς και η ελλιπής προληπτική εκστρατεία στα σχολεία πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα και αποτελεσματικά.
4. Η επιτροπή διαπιστώνει, από τις απόψεις και θέσεις που κατατέθηκαν ενώπιόν της, τις προϋπάρχουσες διαχρονικά μεγάλες αδυναμίες στο νομοθετικό μας σύστημα,

οι οποίες ενέτειναν και συνεχίζουν να εντείνουν τις δυσκολίες αντιμετώπισης του προβλήματος. Παρά την πληθώρα νόμων και την ενσωμάτωση στο εθνικό μας δίκαιο ευρωπαϊκών συμβάσεων, υπάρχουν κενά στη νομοθεσία. Το νομοθετικό μας οπλοστάσιο πρέπει συνεχώς να εκσυγχρονίζεται, για να συμβαδίζει με τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις.

5. Η επιτροπή διαπιστώνει αδυναμίες στα θέματα απόδειξης των υποθέσεων που εκκρεμούν στο δικαστήριο. Όπως έχουν επισημάνει και κατ' επανάληψη τονίσει οι εκπρόσωποι της Νομικής Υπηρεσίας και της αστυνομίας που κλήθηκαν ενώπιον της επιτροπής, αν δεν τροποποιηθεί το άρθρο 17 του συντάγματος που προστατεύει το απόρρητο της ιδιωτικής επικοινωνίας, η διερεύνηση και δίωξη τέτοιων εγκλημάτων, καθώς και η απόδειξή τους ενώπιον των δικαστηρίων καθίστανται δυσχερείς. Όπως τόνισε ο εκπρόσωπος της αστυνομίας, αυτού του είδους το έγκλημα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά με το σημερινό νομοθετικό πλαίσιο και τα μέσα που διαθέτει η αστυνομία σήμερα.
6. Η επιτροπή θεωρεί ότι είναι αναγκαία η λειτουργία ειδικού γραφείου στην αστυνομία για την καταπολέμηση του ηλεκτρονικού εγκλήματος, αφού τα εγκλήματα που διαπράττονται μέσω του διαδικτύου δεν είναι σημερινό φαινόμενο και αφού τέτοιου είδους υποθέσεις, όπως ανέφεραν οι εκπρόσωποι της αστυνομίας, παρουσιάστηκαν και διερευνήθηκαν από το Τμήμα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων του Αρχηγείου Αστυνομίας από το 2004 και το 2005 τέθηκε σε εφαρμογή η σχετική νομοθεσία. Η επιτροπή σημειώνει με ικανοποίηση το γεγονός ότι η Αστυνομία Κύπρου έχει προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για τη σύσταση ειδικής ομάδας που θα στελεχώσει το Γραφείο Διερεύνησης των Εγκλημάτων μέσω Διαδικτύου, καθώς και τις προσπάθειες που γίνονται για επιμόρφωση των μελών της αστυνομίας που ασχολούνται με τη διερεύνηση τέτοιων υποθέσεων.

7. Η επιτροπή έχει εντοπίσει και τα πρακτικά προβλήματα στην αντιμετώπιση της παιδικής πορνογραφίας, τα οποία καταφάνηκαν από όσα κατατέθηκαν ενώπιόν της από όλους τους αρμόδιους και εμπλεκόμενους φορείς που κλήθηκαν ενώπιόν της και τα οποία συνοψίζονται στα ακόλουθα:
- α. Η φύση του διαδικτύου διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό την απόκρυψη της ταυτότητας και των προσωπικών χαρακτηριστικών των χρηστών του. Έτσι, οι εγκληματίες μπορούν να καλύπτονται από τη σχετική ανωνυμία που τους παρέχει το διαδίκτυο και η αποκάλυψη της πραγματικής τους ταυτότητας είναι μια διαδικασία που απαιτεί χρόνο, τεχνικές γνώσεις και πρόσβαση σε πληροφορίες που βρίσκονται αποθηκευμένες σε διαφορετικές χώρες ή υπολογιστικά συστήματα.
 - β. Είναι αδύνατος ο εντοπισμός του τόπου τέλεσης του ηλεκτρονικού εγκλήματος, το οποίο δε γνωρίζει κρατικά σύνορα, και οι δράστες των αδικημάτων μέσω του διαδικτύου καλύπτουν εύκολα τα ίχνη τέλεσής τους, λόγω του ότι τα αδικήματα αυτά τελούνται μέσα σε ελάχιστο χρόνο. Η δίωξη των δραστών προϋποθέτει διακρατική συνεργασία, σύγκλιση των νομοθετικών πλαισίων διαφορετικών χωρών, αλλά και άμεση συνεργασία μεταξύ των διωκτικών αρχών πολλών χωρών.
 - γ. Κατά τη διερεύνηση των υποθέσεων παιδικής πορνογραφίας από την αστυνομία υπάρχουν πρακτικά προβλήματα εξασφάλισης μαρτυρίας και η διερεύνησή τους απαιτεί ειδικές γνώσεις από τους ανακριτές.
 - δ. Η συνεχής ανάπτυξη των ηλεκτρονικών υπολογιστών και η εξέλιξη της τεχνολογίας στον τομέα του διαδικτύου δυσχεραίνουν την εξιχνίαση των υποθέσεων παιδικής πορνογραφίας και η νομική επιστήμη δυσκολεύεται να παρακολουθήσει και να προλάβει την εξέλιξη αυτή. Περαιτέρω, ο εντοπισμός

παράνομου περιεχομένου και παράνομων δραστηριοτήτων είναι εξαιρετικά δύσκολος και απαιτεί τη χρήση προηγμένων τεχνικών πληροφορικής, αφού εκτιμάται ότι στο παρόν στάδιο υπάρχουν γύρω στις οχτώ δισεκατομμύρια ιστοσελίδες στις οποίες μπορούμε να έχουμε άμεση πρόσβαση.

- ε. Τα άτομα που επισκέπτονται στο διαδίκτυο ιστοσελίδες με παράνομο περιεχόμενο στη συντριπτική τους πλειοψηφία το επιδιώκουν. Συνεπώς, δεν πρόκειται οικειοθελώς να εγκαταστήσουν οποιοδήποτε λογισμικό φιλτραρίσματος θα απέτρεπε ή θα δυσχέραινε την πρόσβασή τους στο περιεχόμενο αυτό.
- στ. Η χρήση των μηχανών αναζήτησης για την εύρεση παράνομου περιεχομένου δεν αποτελεί λύση για το πρόβλημα, αφού με την πλήρη διαγραφή ορισμένων λέξεων κλειδιών, όπως π.χ. “παιδική πορνογραφία”, θα είναι αδύνατη η χρήση των όρων αυτών για αναζήτηση νόμιμων και χρήσιμων πληροφοριών στο διαδίκτυο.

Υπό το φως των πιο πάνω διαπιστώσεων, η επιτροπή συμπεραίνει ότι τα προληπτικά μέτρα που λαμβάνονται μέχρι σήμερα για την αντιμετώπιση του όλου προβλήματος κρίνονται ανεπαρκή και σημειώνει περαιτέρω τα ακόλουθα:

1. Αναφορικά με την κατοχή και την παραγωγή παιδικής πορνογραφίας μέσω του διαδικτύου, η διερεύνηση και η δίωξη για τη διάπραξη των δύο αυτών αδικημάτων διασφαλίζεται με την υφιστάμενη νομοθεσία. Όμως το άρθρο 17 του συντάγματος, που προστατεύει το δικαίωμα της επικοινωνίας, αποτελεί εμπόδιο στην αποτελεσματική διερεύνηση των αδικημάτων της προσφοράς, διανομής και προαγωγής παιδικής πορνογραφίας μέσω του διαδικτύου και στη δίωξη όλων όσοι διαπράττουν τα αδικήματα αυτά.

Όσον αφορά το ενδεχόμενο τροποποίησης του άρθρου 17 του συντάγματος,

καθώς και του περί Απορρήτου της Ιδιωτικής Επικοινωνίας Νόμου [(Ν. αρ. 92(Ι)/96)], σύμφωνα με τις θέσεις και απόψεις που κατατέθηκαν από τους εμπλεκόμενους στην επιτροπή, όλο το φάσμα του ζητήματος αυτού αποτελεί αντικείμενο συζήτησης στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, συζήτηση η οποία μέχρι στιγμής δεν έχει ολοκληρωθεί.

2. Προκύπτει η πρακτική ανάγκη συνεχούς και αδιάλειπτης παρακολούθησης του διαδικτύου από μια ειδική υπηρεσία της αστυνομικής δύναμης Κύπρου, η οποία θα παρακολουθεί τις συγκεκριμένες ιστοσελίδες και θα αξιολογεί το περιεχόμενο του διαδικτύου.

Σύμφωνα και με τα όσα κατέθεσε ενώπιον της επιτροπής ο εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου Κύπρου, η αστυνομία επιβάλλεται να προχωρήσει στην οργάνωση ομάδας δίωξης ηλεκτρονικού εγκλήματος που να ελέγχει γενικότερα το έγκλημα στο διαδίκτυο. Η ομάδα αυτή θα πρέπει να στελεχωθεί με ειδικούς επιστήμονες που θα παρακολουθούν την τεχνολογία, θα υποβάλλονται σε συνεχή κατάρτιση και θα έχουν τον κατάλληλο τεχνικό εξοπλισμό. Θα πρόκειται όμως πάντα για μερική παρακολούθηση, αφού, σύμφωνα με τα στοιχεία που κατέθεσε ο ίδιος εκπρόσωπος, στο παρόν στάδιο στο διαδίκτυο υπάρχουν οχτώ δισεκατομμύρια ιστοσελίδες σε όλο τον κόσμο, γεγονός που καθιστά αδύνατη την πλήρη παρακολούθηση.

Για το ίδιο θέμα ο εκπρόσωπος του Αρχηγείου Αστυνομίας θεωρεί ότι από τη μια είναι εφικτό και επιβάλλεται να συσταθεί τέτοια ομάδα, από την άλλη όμως κάτι τέτοιο είναι οικονομικά ασύμφορο. Ο ίδιος εκπρόσωπος ανέφερε πως ο προϋπολογισμός όσον αφορά τον εξοπλισμό της ομάδας διερεύνησης εγκλημάτων διαδικτύου ξεπερνά το μισό εκατομ. ευρώ.

Ο εκπρόσωπος της ΑΤΗΚ ανέφερε για το ίδιο θέμα ότι η Κύπρος μπορεί να

συμβληθεί με άλλη χώρα που έχει τη δυνατότητα να παρακολουθεί τους απαγορευμένους διαδικτυακούς χώρους (sites) και σε τέτοια περίπτωση η αστυνομία θα λαμβάνει πληροφορίες και τα sites αυτά θα μπλοκάρονται από τους παροχείς διαδικτύου στη βάση σχετικής νομοθεσίας ή αυτορρύθμισης μεταξύ των παροχών υπηρεσιών διαδικτύου. Διαφορετικά, σύμφωνα με τον ίδιο, μπορούμε να προβούμε σε αγορά υπηρεσιών, έτσι ώστε να είναι εξασφαλισμένη η τεχνογνωσία και λιγότερο το κόστος, εισηγήση με την οποία όμως διαφώνησε ο εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Η επιτροπή στο παρόν στάδιο δηλώνει ότι αναγνωρίζει τη θετική συμβολή της υπηρεσίας “SafeWeb”, η οποία αποτελεί προϊόν του προγράμματος “Safernet”, στο οποίο μετέχει το Εργαστήριο Υπολογιστικών Συστημάτων Υψηλών Επιδόσεων του Τμήματος Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Κύπρου, και η οποία έχει ως βασικό στόχο την παροχή στο κοινό της δυνατότητας υποβολής καταγγελιών ιστοσελίδων που περιέχουν παράνομο περιεχόμενο, τις οποίες αξιολογεί και θεραπεύει μέσω των πρακτικών και διαδικασιών που υιοθέτησε ο Διεθνής Σύνδεσμος Υπηρεσιών “hotline”, INHOPE.

3. Οι παροχείς υπηρεσιών διαδικτύου έχουν υποχρέωση να παρέχουν στους πελάτες τους προστασία από τις παράνομες μεταδόσεις πληροφοριών. Ο εκάστοτε παροχέας υπηρεσιών διαδικτύου πρέπει να υποχρεούται, κατόπιν νομοθετικής ρύθμισης, να παρέχει σε κάθε πελάτη του υπηρεσίες που θα δίνουν τη δυνατότητα καθορισμού των επιπέδων πρόσβασης στο διαδίκτυο, έτσι ώστε να προστατευτούν οι ανήλικοι από τις “παγίδες” που ελλοχεύουν από τη χρήση του διαδικτύου.
4. Η επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η ΑΤΗΚ εισήγαγε μια νέα υπηρεσία η οποία παρέχει δωρεάν στους πελάτες της CYTANET προϊόν

φιλτραρίσματος, με το οποίο οι γονείς θα μπορούν να διαλέγουν το είδος του περιεχομένου που θα μπορεί να βλέπει το παιδί τους, αλλά και για το γεγονός ότι η υπηρεσία φιλτραρίσματος θα ενεργοποιηθεί σε όλα τα σχολεία από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο.

Εισηγήσεις

1. Να υιοθετηθεί κοινή νομοθετική βάση μεταξύ των κρατών με σκοπό την από κοινού αντιμετώπιση του εγκλήματος αυτού, εφόσον το ηλεκτρονικό έγκλημα δε γνωρίζει κρατικά σύνορα και διαπράττεται με ταχύτατους ρυθμούς.
2. Είναι αναγκαία η επίβλεψη και καθοδήγηση των παιδιών από τους γονείς, γι' αυτό ο ηλεκτρονικός υπολογιστής που χρησιμοποιούν τα παιδιά θα πρέπει να βρίσκεται σε κοινόχρηστο και περίοπτο χώρο του σπιτιού, για να μπορούν οι γονείς να παρακολουθούν καλύτερα την πρόσβαση των παιδιών τους στο διαδίκτυο, ιδιαίτερα όταν αυτά επισκέπτονται τα ηλεκτρονικά δωμάτια επικοινωνίας ("chat rooms") ή όταν αυτά επικοινωνούν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
3. Χρειάζεται εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας. Όπως καταφάνηκε από τη συζήτηση που διεξήχθη, πρέπει να θεσμοθετηθούν τα ακόλουθα:
 - α. Η εισαγωγή στη νομοθεσία των άρθρων 20 και 21 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου, ώστε να επιτρέπεται η συλλογή και καταγραφή δεδομένων που διακινούνται στο διαδίκτυο σε πραγματικό χρόνο και να υποχρεούται ο προμηθευτής υπηρεσιών να συλλέξει ο ίδιος ή να συνδράμει και να συνεργαστεί με τις αρχές για τη συλλογή ουσιαδών δεδομένων.
 - β. Η συμπερίληψη στον όρο "παιδική πορνογραφία»" όπως αυτός ερμηνεύεται στον περί της Σύμβασης κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου (Κυρωτικό) Νόμο του 2004 [N. αρ. 22(III)/2004] της άσεμνης επίδειξης των

γεννητικών οργάνων, μορφής σεξουαλικής συμπεριφοράς την οποία η Κυπριακή Δημοκρατία δεν έχει ενσωματώσει στον υπό αναφορά νόμο.

- γ. Η διαφοροποίηση και η διαμόρφωση της βαρύτητας των προβλεπόμενων ποινών σε σχέση με τη σοβαρότητα του αδικήματος.
4. Να εξεταστεί το δικαίωμα των διωκτικών αρχών για παρέμβαση και παγίδευση των “chat rooms”.
 5. Να εξεταστεί το καθεστώς λειτουργίας των “internet café”, όπως για παράδειγμα συμβαίνει σε χώρες του εξωτερικού όπου υπάρχει η λεγόμενη “αυτορρύθμιση”, δηλαδή οι ιδιοκτήτες τους ρυθμίζουν την πρόσβαση από δικούς τους υπολογιστές, έτσι ώστε οι ανήλικοι που επισκέπτονται τα “internet café” να μην μπορούν να έχουν πρόσβαση σε περιεχόμενο που είναι κατάλληλο μόνο για ενήλικους.
 6. Είναι αναγκαία η προσφορά υψηλού βαθμού προστασίας από το παράνομο περιεχόμενο παιδικής πορνογραφίας στο διαδίκτυο, γι’ αυτό η επιτροπή καλεί όλους τους παροχείς υπηρεσιών διαδικτύου όπως προβούν στις απαιτούμενες ενέργειες, ώστε να παρέχουν στους πελάτες τους υπηρεσίες φιλτραρίσματος του παράνομου περιεχομένου, ενέργεια στην οποία έχει ήδη προβεί η ΑΤΗΚ.
 7. Να επισπευσθούν όλες οι διαδικασίες και να γίνουν όλες οι απαιτούμενες ενέργειες από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, ώστε από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο να ενεργοποιηθεί η υπηρεσία φιλτραρίσματος της ΑΤΗΚ σε όλους τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές όλων των σχολείων. Η επιτροπή θα αναμένει την υλοποίηση της εξαγγελίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για τη δημιουργία του διαδικτυακού σχολείου.
 8. Να μελετηθεί η δυνατότητα για δημιουργία ενός φορέα πρόληψης και αντιμετώπισης του εγκληματικού φαινομένου της παιδικής πορνογραφίας μέσω του διαδικτύου, στον οποίο θα συμμετέχουν εκπρόσωποι της εκτελεστικής

εξουσίας, της νομοθετικής εξουσίας, της Νομικής Υπηρεσίας, της αστυνομίας, των παροχών υπηρεσιών διαδικτύου, των εκπαιδευτικών, των μέσων μαζικής ενημέρωσης, των οργανωμένων γονέων και των οργανώσεων νεολαίας, με στόχο το συντονισμό κάθε προσπάθειας για ολοκληρωτική, συλλογική και αποτελεσματική αντιμετώπιση της νέας αυτής μάστιγας. Περαιτέρω, να μελετηθεί η δυνατότητα για δημιουργία ενός ειδικού φορέα που θα παρακολουθεί το περιεχόμενο του διαδικτύου και θα ενημερώνει τους παροχείς υπηρεσιών διαδικτύου για τους απαγορευμένους διαδικτυακούς χώρους ή και να εξεταστεί το ενδεχόμενο να συμβληθούμε με άλλες χώρες που έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν και να εντοπίζουν τα απαγορευμένα sites, από τις οποίες η αστυνομία θα λαμβάνει πληροφορίες γι' αυτά τα sites και αυτά θα μπλοκάρονται από τους παροχείς υπηρεσιών διαδικτύου.

9. Να προβλεφθούν κονδύλια στον προϋπολογισμό για την κατάλληλη και επαρκή υποδομή και στελέχωση ειδικού γραφείου στην αστυνομία. Η επιτροπή θα αναμένει την υλοποίηση της εξαγγελίας της αστυνομίας για τη στελέχωση και την ομαλή λειτουργία του, καθώς και για την επιμόρφωση του προσωπικού του.
10. Να αναληφθούν ερευνητικά προγράμματα στον τομέα της ασφάλειας στο διαδίκτυο.
11. Να αξιοποιηθεί και να ενθαρρυνθεί σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό η συνεργασία των αρμόδιων υπηρεσιών με το ευρωπαϊκό πρόγραμμα "Safer Internet".
12. Να δημιουργηθεί ο θεσμός "Συνήγορος του παιδιού".
13. Να ενεργοποιηθεί και να ενισχυθεί το ευρωπαϊκό δίκτυο ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών ("hot lines").
14. Να εφαρμοστεί Πρόγραμμα Δράσεων Συνειδητοποίησης-Ενημέρωσης Γονέων και Παιδιών με παγκύπριας κλίμακας εκστρατεία για θέματα διαδικτύου, χρήσης των

νέων τεχνολογιών και διαδικτυακής ασφάλειας.

15. Να δημιουργηθούν ειδικά προγράμματα αρωγής των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης και παιδικής πορνογραφίας.
16. Να εντατικοποιηθεί η συνεργασία των κρατικών υπηρεσιών με τους παροχείς υπηρεσιών διαδικτύου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Εγκληματικότητα και την Καταπολέμηση των Ναρκωτικών και Εξαρτησιογόνων Ουσιών δηλώνει ότι θα συνεχίσει την παρακολούθηση του θέματος και θα αναμένει την υλοποίηση των εισηγήσεών της και των εξαγγελθεισών δράσεων και προγραμμάτων για την αντιμετώπιση του εγκληματικού αυτού φαινομένου.

10 Ιουλίου 2007

Αρ. Φακ.: 23.04.409.2006